

Välismaalaste seaduse muutmise ja
sellega seonduvalt teiste seaduste muutmise
seaduse (rändemenetluste tõhustamine) eelnõu seletuskirja juurde
Lisa 2

Kooskõlastustabel

Esitaja/märkuse sisu	Märkuse arvestamine/mittearvestamine
Eesti Infotehnoloogia ja Telekommunikatsiooni Liit	
1. Toetame eelnõuga kavandatud muudatusi, mis võimaldavad välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning edastada Eestis elamise ja töötamise andmeid ja dokumente korraga Politsei- ja Piirivalveameti kaudu nii Maksu- ja Tolliametile, Tööinspeksioonile kui ka Eesti Töötukassale. Praegune asutuste vahel killustatud protsess on ebamugav nii välismaalasele kui ka teda Eestisse kutsunud ettevõtjale ning ITL-i liikmed ootavad väga mugava ja kasutajasõbraliku e-lahenduse loomist. Hetkel ei ole eelnõu seletuskirjast võimalik siiski aru saada, milline täpsemalt saab olema ühe akna põhimõttest lähtuv e-lahendus ja kuidas tagatakse selle kasutajamugavus ning tõhus toimimine praktikas. Mõistame, et see on muudatuste rakendamise etappi suunatud mure, kuna eelnõuga sätestatakse lahenduse loomiseks õiguslik alus. Samas peame oluliseks ära markeerida, et eelnõuga seatud põhieesmärgi täitmine (menetlusprotsessi tõhustamine) sõltub suurel määral loodava e-lahenduse kvaliteedist ja läbimõeldusest. Peame oluliseks, et lahenduse väljatöötamisse oleks kaasatud ka ettevõtted, kes praktikas välistööjõu värbamisega tegelevad ja et lõpplahenduse loomisel võetaks arvesse nende kui teenuse kasutajate soove ning vajadusi.	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks ITL-i põhimõttelise toetuse muudatustele, mis võimaldavad välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning edastada Eestis elamise ja töötamise andmeid ja dokumente korraga PPA kaudu nii MTA-le, TI-le kui ka Töötukassale. Eelnõuga on kavas luua õiguslikud alused ühe akna põhimõtte rakendamiseks. Samaaegselt on PPA eestvedamisel arendamisel ka vastav tehniline lahendus, mille loomisel püüame arvestada ka erinevate osapoolte soovide ja vajadusega.
2. Palume selgitada seletuskirjas lk 10 toodud väidet, mille kohaselt eelnõu § 5 punktides 1 ja 3 toodud muudatused aitavad vähendada tööandjate halduskoormust. ITL-i hinnangul ei aita TÖR-i registreeringu sidumine lühiajalise töötamise registreerimisega (LTR) tööandjate halduskoormust vähendada. See tekitab pigem segadust ettevõtetele, sest LTR perioodi algus ei ole alati automaatselt töötamise algus. Välistööjõu relokeerumise protsessid sõltuvad mitmetest praktilistest asjaoludest nagu näiteks viisa menetlusaeg, lennuplaan, majutuse saadavus jne ning seetõttu võib algselt paika pandud töötamise algusaeg muutuda. See tähendab, et lühiajalise töötamise registreeringu jooksul TÖR-i	<u>Selgitus</u> Muudatuse eesmärgiks on tõhustada andmevahetust nii tööandjate kui ka riigi jaoks. E-teenuste arendamine ja ühe akna põhimõtte kasutusele võtmine annavad PPA-le ja teistele järelevalveasutustele oluliselt paremad võimalused, et senisest kiiremini ja tõhusamalt avastada elamislubade ja viisade väärkasutust ning muid rikkumisi ja seeläbi tagada turvalisus, avalik kord ning riigi julgeolek. Muudatus aitab välistada olukordi, kus erinevatele riigiasutustele esitatakse erinevaid andmeid või jäetakse need üldse esitamata (näiteks erinevad nimekujud, TÖR kanne jääb üldse tegemata).

kantud algusaega peab tööandja siiski manuaalselt muutma minema ja halduskoormus ei vähene. Vajadus töötamise algusaega edasi lükata ei ole haruldane, ettevõtete kogemusel võib seda ette tulla ligi neljandiku kolmandatest riikidest pärit töötajate puhul.	Kui välismaalase töötamise alguskuupäev pärast tööandja poolt LTR iseteeninduskeskkonnas esitatud andmete edastamist muutub, siis on võimalik andmeid uuendada, kas PPA kaudu või tööandja saab ise andmeid korrigeerida läbi TÖR kande muutmise.
3. ITL ei toeta eelnõu § 1 punktiga 16 kavandatavat muudatust, mille kohaselt lühiajaline Eestis töötamine on lubatud ainult pikaajalise viisa ehk D-viisa alusel ning seda ka viisavabadest riikidest tulevate isikute puhul. Palume eelnõu koostajatel põhjendada meetme vajalikkust viisavabade riikide kodanikele. Kõnealuse meetme vajalikkuse põhjendusena on seletuskirjas (lk 6) toodud argument, et see suunab tööandjat eelistama Eesti elanikest tööjõudu. Rõhutame veelkord, et Eesti IKT sektori ettevõtjad värbavad hea meelega kohalikku kvalifitseeritud tööjõudu (see on lihtsam ja kiirem, tööjõud usaldusväärne), kuid paraku on selle tööjõu osas sektoris puudus ja tihe konkurents (vt ka käesoleva kirja punkti 2). Peamised probleemid D-viisa nõudega on meie hinnangul järgnevad: • D-viisa nõude rakendamine pikendaks märkimisväärselt väliskandidaadi jõudmist Eestisse ja tooks kaasa olulisi lisakulutusi tööandjale ja/või välismaalasele. Eesti saatkondade nappuse tõttu tuleb potentsiaalsel töötajal pikaajalise D-viisa taotlemiseks tõenäoliselt esmalt reisida – kas Eestisse või teise välisriiki. Välisriikidest D-viisa taotlemiseks tuleb enamus juhtudel ettevõtetel lennutada töötaja teise riiki (kus asub välisesindus) ning seal oodata kuni 30 kalendripäeva viisat. Seega on täiendavateks kuludeks (mille on sunnitud tõenäoliselt kandma tööandja) lisaks D-viisa riigilõivule, tervisekindlustuse vormistamisele ja võimalikele täiendavatele reisikuludele ka Eestis või teises välisriigis viibimise kulud perioodil, mil välismaalane ootab viisat ja reaalselt veel tööle asuda ei saa. • D-viisa nõue muudab keerulisemaks, aeganõudvamaks ja kulukamaks tööandja vahetamise protsessi. Kehtiva seaduse kohaselt on võimalik lühiajaline töötamine PPA-s registreerida, kui töösuhe endise tööandjaga on lõppenud ja uue tööandjaga seotud elamisluba ei ole veel välja antud. Elamisluba selleks perioodiks ei tühistata ning see annab elamisõiguse, kuid mitte töötamisõigust. Eelnõu puhul on lühiajalise töötamise registreerimiseks vajalik D-viisa, mida nendel inimestel ei ole, ega ole võimalik ka taotleda kehtiva elamisloa olemasolu tõttu. Seetõttu	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud.

võib töövahetuse protsess võtta aega ca 3 kuud ettevalmistusest kuniks elamisloa otsus välja antakse. Praegu on see protsess kuni 15 tööpäeva + ettevalmistusaeg andmete kogumiseks. Kuna Eestis on tööandjale etteteatamisaeg 30 päeva, siis selle perioodi jooksul jõuab ka paberimajanduse korda ajada. Tulevikus peavad aga töötajad oma tööandjat informeerima 2-3 kuud ette enne töölt lahkumist. Eeltoodust tulenevalt teeme ettepaneku eelnõu § 1 punktiga 16 kavandatava D-viisa nõude asemel tõhustada LTR-i protsessi, mis võimaldaks välja sõeluda need taotlejad, kellele turvalisuse kaalutlustel ei ole võimalik väljastada LTR-i. Alternatiivse ettepanekuna palume kaaluda LTR-i alusel ilma viisata töötamise võimaldamist maksimaalselt kaheks kuuks. Selliselt saaks viisavabadest riikidest või teisest Schengeni riigist elamisloaga Eestisse tulijad LTR-i alusel tööd alustada ajal, mil viisat taotletakse. Juhul, kui D-viisa nõuet siiski rakendatakse, siis peame kindlasti vajalikuks ette näha ka negatiivse mõju leevendusmeetmeid. Negatiivseid mõjusid aitaks meie hinnangul leevendada: • D-viisa taotlemise viimine veebi, mille järel tehakse kõik protseduurid enne välistöötaja Eestisse saabumist. Eestisse saabudes tuleks isikul Politsei- ja Piirivalveametis anda vajalikud biomeetrilised andmed, peale mida väljastatakse koheselt viisa ning sellega ka õigus tööle asuda. • Erisuste laiendamine kasvuettevõtetele ja viisavabadest riikidest tulevatele töötajatele. Eelnõuga on ette nähtud erisused D-viisa nõudest töötamiseks tippspetsialistina, iduettevõttes, lähetatud töötajana või teenuse osutamiseks – palume selgitada, miks ei ole eelnõuga erisust D-viisa nõudest ette nähtud kasvuettevõtetele ning viisavabadest riikidest tulevatele töötajatele. Teeme ettepaneku ettevõtetele avalduva negatiivse majandusliku mõju leevendamiseks need erisused (kasvuettevõtetele ja viisavabadest riikidest tulijatele) kehtestada.	
Eesti Kaubandus-Tööstuskoda	
1. Lühiajaline Eestis töötamine ainult D-viisa alusel (§ 1 p-d 16, 19, 20 ja 24) Eelnõu § 1 punkt 16 muudab VMS § 106 lg 1 sõnastust selliselt, et lühiajaliselt võib Eestis töötada välismaalane, kelle töötamine on enne tööle asumist PPA-s registreeritud ja kellele on antud VMS-i alusel pikaajaline viisa (D-viisa), kui VMS-s ei ole sätestatud teisiti. Kehtiva VMS-i § 106 lõike 1 kohaselt võivad lühiajaliselt Eestis töötada kõik välismaalased, kes	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud.

viibivad Eestis ajutiselt viisa või viisavabaduse alusel ja kelle lühiajaline Eestis töötamine on registreeritud. Seega muudatuse jõustumisel ei tohi Eestis töötada välismaalane: kes on saanud lühiajalise viisa (C-viisa); kellel on mõne muu Schengeni konventsiooni liikmesriigi pädeva asutuse antud D-viisa, mis võimaldab Eestis viibida seaduslikult 90 päeva 180 päeva jooksul; või kes külastab Eestit viisavabastuslepingu alusel.

Kaubanduskoda on plaanitavale muudatusele vastu mitmel põhjusel:

1. Välismaalase värbamise protsess võib muutuda pikemaks. Täna on levinud praktika, kus välismaalane, kelle lühiajaline töötamine on registreeritud PPA-s, siseneb Eestisse viisavabaduse, teises liikmesriigis väljastatud D-viisa või C-viisa alusel ning asub Eestisse tööle. Seejärel taotleb välismaalane PPA-st D-viisat. Edaspidi ei ole võimalik sellist praktikat kasutada. Seega pikeneb välismaalase värbamise aeg D-viisa taotlemise aja võrra, sest ilma D-viisata ei ole lubatud välismaalasel edaspidi töötada. Värbamise protsess võib pikeneda ka seetõttu, et D-viisat väljastavad lisaks PPA-le üksnes Eesti välisesindused, kuid lühiajalist viisat on võimalik taotleda ka mõnest teisest Schengeni liikmesriigi välisesindusest. Seega kui välismaalane elab riigis, kus puudub Eesti välisesindus, peab ta minema teise riiki või tulema Eestisse, et taotleda pikaajalist viisat.

2. Suurenevad välismaalase ja/või tööandja kulud. Plaanitav muudatus suurendab välismaalaste kulusid, kui välismaalase elukohariigis ei ole Eesti välisesindust. Arvestades, et Eesti välisesinduste võrk ei ole kolmandates riikides väga tihe, siis on tõenäoline, et paljudel välismaalastel ei ole võimalik taotleda oma elukoha lähedal D-viisat. Seega D-viisa taotlemiseks peab välismaalane reisima teise riiki, millega kaasnevad kulud. Välismaalasel on võimalik tulla ka Eestisse ja taotleda PPA-st D-viisat, aga sellisel juhul tekib küsimus, kes katab tema Eestis viibimisega seotud kulud. Ilmselt paljudel juhtudel on välismaalase eeldus, et tööandja kataks need kulud, mis tal tekivad Eestis viibides kuni D-viisa saamiseni ja seega tööle asumiseni.

3. Muudatust ei ole vaja tööandja kindluse suurendamiseks. Seletuskirjas (lk 19) on toodud välja, et lühiajalise Eestis töötamise sidumine D-viisaga võimaldab kontrollida Eestisse tööle tuleva välismaalase tausta ja annab tööandjale suurema

kindluse, et välismaalane on usaldusväärne. Nõustume selle seisukohaga. Samas juhime tähelepanu sellele, et juba täna võib tööandja kehtestada nõude, et ta võtab välismaalase tööle üksnes siis, kui välismaalasele on antud D-viisa. Lisaks kasutatakse ka skeemi, et välismaalane taotleb koheselt D-viisa, kui ta on Eestis töötamist alustanud. Seega ei ole plaanitaval muudatusel praktikas suurt tähtsust.

4. Talentide jaoks muutub Eesti vähem atraktiivsemaks. Kuna Eesti tööandjad konkureerivad talentide pärast üle maailma, siis on väga oluline, et Eesti talentide meelitamise keskkond oleks talentide jaoks võimalikult atraktiivne. Plaanitav muudatus aga töötab sellele eesmärgile vastu, sest Eestisse tööle asumise aeg lükkub D-viisa taotlemise aja võrra edasi.

5. Jääb ebaselgeks, mis on plaanitava muudatuse eesmärk. Seletuskirjas (lk 40) on toodud välja, et muudatus avaldab positiivset mõju Eesti julgeolekule ja siseturvalisusele. Samas ei ole seletuskirjas muudatust põhjendatud konkreetsemate argumentidega. Kaubanduskoja hinnangul võiks sellist muudatust kaaluda üksnes olukorras, kus statistika näitab selgelt, et nende välismaalaste osas, kes tulevad Eestisse tööle, kuid mitte D-viisa alusel, kaasneb oluliselt suurem risk Eesti julgeolekule ja avalikule korrale kui nende välismaalaste osas, kes tulevad Eestisse tööle D-viisa alusel. Seletuskiri pigem ei viita sellisele olukorrale. Nimelt on seletuskirjas (lk 19) toodud välja, et viimasel kolmel aastal on PPA registreerinud lühiajalise Eestis töötamise 3,5%-l juhtudest lühemaks ajaks kui 91 päeva ning see näitab, et välismaalased tulevad Eestisse tööle sooviga töötada siin pikemat aega. Seega juba täna töötab Eestis üle 96% välismaalastest D-viisa alusel või kui nad ka sisenevad Eestisse muul alusel, siis suurem osa neist taotleb hiljem ikkagi D-viisat.

6. Suureneda võib ebaseaduslik töötamine. Kui muudatuse jõustumisel tuleb välismaalane Eestisse C-viisa või viisavabaduse alusel ja taotleb PPA-st D-viisat, siis võib välismaalasel tekkida soov töötada ka see aeg, mis kulub D-viisa saamiseks, et katta Eestis viibimisega seotud kulusid. Samuti võib välismaalase tööandja olla huvitatud sellest, et välismaalane alustaks töötamist võimalikult varakult ehk enne D-viisa saamist. Seega kasvab muudatuse jõustumisel risk, et välismaalane hakkab lühiajaliselt Eestis tööd tegema enne D-viisa saamist. Kuna D-viisa saamine ei

võta aega mitmeid kuid, siis on järelevalveasutustel ilmselt nii lühikese perioodi jooksul keeruline tuvastada selliseid rikkumisi. Seega võib kavandatav muudatus võrreldes tänasega suurendada ebaausat konkurentsi ja ajutist ümbrikupalga maksmise riski kuni välismaalane saab D-viisa. Kaubanduskoja ettepanek: Palume eeltoodud põhjustel jätta eelnõust välja § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24. Kui seda ettepanekut ei ole võimalik arvesse võtta, siis pakume välja alternatiivse lahenduse, mille kohaselt oleks ka edaspidi välismaalasel lubatud lühiajaliselt Eestis töötada ilma D-viisata, kui välismaalasel on mõne muu Schengeni konventsiooni liikmesriigi pädeva asutuse antud D-viisa, mis võimaldab Eestis viibida seaduslikult 90 päeva 180 päeva jooksul, või välismaalase osas kehtib viisavabastus.	
2. Tööandja eelneva tegeliku majandustegevuse nõue (§ 1 p-d 18, 22, 45, 46, 52 ja 53) Eelnõu § 1 punkt 18 täiendab VMS-i punktiga, mille kohaselt võib välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerida, kui tööandjal on vahetult enne lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse esitamist vähemalt järjestikuse kuue kuu jooksul olnud tegelik majandustegevus Eestis. Eelnõu § 1 punkt 45 lisab nõude, et tööandjal, kelle juures töötamiseks tähtajalist elamisluba taotletakse, peab olema vahetult enne elamisloa taotluse esitamist vähemalt järjestikuse 12 kuu jooksul olnud tegelik majandustegevus Eestis. Lisaks näeb eelnõu ette, et renditöö vahendajal peab olema enne välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise või töötamiseks tähtajalise elamisloa taotluse esitamist järjestikuse 18 kuu jooksul tegelik majandustegevus Eestis. Kehtivas VMS-s ei ole üldjuhul sätestatud tööandjatele, kes kutsuvad välismaalasi Eestisse tööle, kohustust enne kindlal ajal tegelikult majanduslikult tegutseda. Kaubanduskoda on plaanitavatele muudatustele vastu järgmistel põhjustel: 1. Väheneb Eesti ettevõtluskeskkonna, sh investeerimiskeskonna atraktiivsus. Muudatuse jõustumisel ei saa üldreeglina alustavad ettevõtjad palgata välismaalasi. Näiteks kui Eestis asutatakse uus ettevõtja, sellese tehakse 100 miljoni euro suurune investeering ja luuakse 100 uut töökohta, millest 20 ei ole võimalik kohalike töötajatega täita, siis muudatuse jõustumisel ei ole sellisel ettevõtjal üldreeglina lubatud välismaalasi koheselt palgata. Kuna tegeliku majandustegevuse nõue ei ole seotud	<u>Osaliselt arvestatud</u> Selleks, et vähendada võimalikke negatiivseid mõjusid Eesti ettevõtluskeskkonnale, sh investeerimiskeskonna atraktiivsusele, samas tagada eelnõu eesmärkide täitmine, on eelnõust välja jäetud § 1 p 18, mis näeb ette nõude, et tööandjal, kelle juures lühiajaline Eestis töötamine registreeritakse, peab olema vahetult enne lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse esitamist vähemalt järjestikuse kuue kuu jooksul olnud tegelik majandustegevus Eestis. Seeläbi on alustavatele ettevõtjatele tagatud võimalus palgata välismaalasi tööle. Eelnõus säilib nõue, et tööandjal, kelle juures töötamiseks tähtajalist elamisluba taotletakse, peab olema vahetult enne elamisloa taotluse esitamist vähemalt järjestikuse 12 kuu jooksul olnud tegelik majandustegevus Eestis. Selgitame, et muudatus ei suurenda tööandja ja PPA töökoormust ega mõjuta välismaalase ja tööandja kindlustunnet, sest PPA hindab lühiajalise Eestis töötamise registreerimise ja töötamiseks tähtajalise elamisloa taotlemisel tööandja tegelikku majandustegevust ka praegu. Kehtiva VMS § 108 lg 1¹ p 3 ning § 180 lg 2 p 4¹ kohaselt võib PPA keelduda välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimisest või tähtajalise elamisloa töötamiseks andmisest, kui tööandjal või kasutajaettevõtjal puudub tegelik majandustegevus. Hinnangu, kas tegeliku majandustegevuse nõue on täidetud, annab iga

ettevõtja asutamise kuupäevaga, vaid tegeliku majandustegevusega, siis paljudel juhtudel ei pruugi ettevõtjal olla sisulist majandustegevust esimeste kuude või ka aastate jooksul. Näiteks kui ettevõtja arendab uut tehnoloogiat või tegemist on tööstussektoris tehtava investeeringuga, kus eelnevalt tuleb taotleda erinevaid lubasid ja kooskõlastusi, siis sellistel ettevõtjatel ei pruugi olla sisulist majandustegevust või müügitulu ka juhul, kui ettevõtja asutamisest on möödas rohkem kui 6 või 12 kuud. Selle tulemusena võib investeering jääda Eestisse tulemata, uued töökohad loomata ning riigil jääda saamata täiendav maksutulu. Seega plaanitav muudatus avaldab negatiivset mõju investeeringute Eestisse meelitamisele kui ka laiemalt Eesti ettevõtluskeskkonna atraktiivsusele.

2. Jääb ebaselgeks, mis probleemi soovitakse muudatuse abil lahendada.

Seletuskirjas (lk 21-22) on mainitud, et muudatuse eesmärk on hinnata senisest tõhusamalt ettevõtja usaldusväarsust ja võimekust täita VMS-s sätestatud kutsuja kohustusi. Samas puudub seletuskirjast info selle kohta, et VMS-s sätestatud kohustuste täitmisega on olulisi probleeme peamiselt alustavatel ettevõtjatel. Kui probleemid on seotud peamiselt alustavate ettevõtjatega, siis tuleb vastav statistika välja tuua ka seletuskirjas. Kui see ei ole nii, siis puudub meie hinnangul mõjuv põhjus muudatuse tegemiseks. Lisaks ei viita seletuskirjas (lk 21) sisalduv statistika sellele, et alustavad ettevõtjad võtavad tööle väga palju välismaalasi ning sellega kaasneb ebamõistlikult suur probleem. Seletuskirja kohaselt esitati viimase viie aasta andmete põhjal lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetlustes 4,98% taotlustest kuni kuue kuu jooksul ettevõtte loomisest ja töötamiseks tähtajalise elamisloa taotlemise menetlustes 5,28% taotlustest kuni 12 kuu jooksul ettevõtte loomisest. Seega suurem osa tööandjatest, kes võtab välismaalasi tööle, on juba täna tegutsenud kauem, kui on eelnõus sätestatud tingimused.

3. Suureneb tööandja ja PPA töökoormus. Kuna edaspidi peab PPA hindama, kas välismaalast palgata soovival ettevõtjal on tegeliku majandustegevuse nõue täidetud või mitte ja tegelik majandustegevuse nõude osas puudub ühtne definitsioon ehk seda mõistet tuleb sisustada iga kaasuse põhiselt, siis suurendab see muudatus PPA töökoormust, toob kaasa täiendavad kulusid ning võib tekitada vaidlusi tööandjatega nõude täitmise osas. Lisaks suureneb ka tööandja koormus, kes peab esitama PPA-le tõendeid selle kohta, et

konkreetsel juhul PPA, tuginedes menetluses kogutud tõenditele. Muudatuse tulemusena lisanduv **ajaline määr** võimaldab PPA-l senisest tõhusamalt elamisloa menetluses hinnata ettevõtja usaldusväarsust ja võimekust täita VMS-s sätestatud kutsuja kohustusi. Samuti soodustab eelnõuga kavandatav ajaline määr ausat konkurentsi, aitab kaitsta kohalikku tööjõuturgu ning tagada avalikku korda ja riigi julgeolekut.

tööandjal on Eestis piisavalt pikk tegelik majandustegevus ja ta võib välismaalasi tööle võtta. 4. Väheneb nii välismaalaste kui nende tööandjate kindlustunne selles osas, kas välismaalasel on lubatud Eestisse tööle tulla, sest pole teada, kuidas tõlgendab PPA tegeliku majandustegevuse nõude täitmist. Ebakindlust suurendab asjaolu, et juba täna oleme saanud ettevõtjatelt tagasisidet, et PPA ametnikud tõlgendavad VMS-i erinevatel aegadel ja linnades erinevalt. Kui suurendada PPA kaalutlusruumi, siis see võib tänast probleemi süvendada. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Jätta eelnõust välja § 1 p-d 18, 45, 52 ja 53 ning jätta § 1 p-dest 22 ja 46 välja punkt 3. Oleme jätkuvalt seisukohal, et välismaalase tööle lubamine ei peaks sõltuma sellest, kui kaua on välismaalase tööandjal olnud Eestis tegelik majandustegevus, kui just Siseministeerium ei esita väga veenvaid põhjendusi muudatuse vajalikkuse kohta. Samas toetame plaanitavaid muudatusi seoses renditöö vahendajate tagatise kaotamisega.	
3. Tööandja Eestis registreerimise nõue (§ 1 p-d 15, 17 ja 21) Eelnõu § 1 punktidega 15, 17 ja 21 nähakse lühiajalise Eestis töötamise registreerimisel ja töötamiseks tähtajalise elamisloa andmisel ette nõue, et tööandja peab olema kantud Eesti äriregistrisse. Praegu saab tööandja, kes kutsub välismaalase Eestisse tööle, olla nii lühiajalise Eestis töötamise registreerimise kui ka töötamiseks tähtajalise elamisloa menetluses üldjuhul ka muu riigi ettevõtja, kes on võtnud ennast Eestis mitteresidendist tööandjana arvele. Kaubanduskoda on plaanitavale muudatusele vastu järgmistel põhjustel: 1. Ebamõistlik kitsendus välismaalast tööle võtta sooviva tööandja osas. Eelnõus sisalduv lahendus tähendab, et edaspidi on lubatud välismaalasi tööle võtta üksnes Eesti äriregistrisse kantud isikutel ehk äriühingutel, FIE-del ning välismaa äriühingu filiaalidel, kui filiaal on äriregistrisse kantud. Muudatuse jõustumisel ei oleks enam õigust välismaalasi tööle võtta mittetulundusühingutel, sihtasutustel ning riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustel, sest neid ei kanta äriregistrisse. Seletuskirjast ei selgu, miks on välismaalaste palkamine edaspidi lubatud üksnes äriregistrisse kantud isikutele. Selline lahendus ei tundu mõistlik ega eesmärgipärane.	<u>Osaliselt arvestatud</u> Eesti rändepoliitika eesmärk on ühelt poolt soodustada nende välismaalaste Eestisse elama asumist, kes loovad kogu ühiskonnale suuremat lisandväärtust, teiselt poolt aga hoida ära elamislubade ja viisade väärkasutust ning ebaseaduslikku sisserännet, et tagada turvalisus, avalik kord ja riigi julgeolek. Samuti on eesmärgiks kaitsta Eesti tööjõuturgu. Eeltoodu tagamiseks on oluline muuta välismaalase Eestis viibimise, elamise ja töötamise regulatsioon välismaalaste ja tööandjate jaoks arusaadavamaks ning seeläbi suurendada riigi suutlikkust rännet juhtida ja kontrollida. Nõue, et tööandja, kelle juures lühiajaline Eestis töötamine registreeritakse või töötamiseks tähtajaline elamisluba antakse, peab olema kantud Eesti äriregistrisse, muudab välismaalase Eestis töötamise regulatsiooni järgimise ja kontrollimise lihtsamaks ja selgemaks ning võimaldab senisest tõhusamalt ennetada viisade ja elamislubade väärkasutust. Samuti tekib riigil võimalus teha senisest tõhusamalt kindlaks, kas Eestis viibimiseks, elamiseks ja töötamiseks taotletakse seaduslikku alust selle eesmärgipäraseks kasutamiseks ning kas tööandja on

2. Võimalik vastuolu teenuste vaba liikumise ja võrdse kohtlemise põhimõttega. Lisaks tekib küsimus, kas plaanitav muudatus on kooskõlas ELi teenuste vaba liikumise põhimõttega. Näiteks kui Eesti ettevõtjal on õigus mõnes teises liikmesriigis pakkuda sealsetele ettevõtjatele renditööjõudu, kuid teistes liikmesriikides tegutsevatel ettevõtjatel puudub Eestis selline õigus, kui need ettevõtjad ei ole just kantud Eesti äriregistrisse, siis sellega võib kaasna ebavõrdne kohtlemine, kus Eesti piirab teises liikmesriigis asutatud renditöö vahendajate ligipääsu Eesti turul teenuse pakkumiseks.

3. Negatiivne mõju filiaalidele. Äriseadustiku § 384 kohaselt lg 1 kohaselt on välismaa äriühingul õigus, kuid mitte kohustus, kanda Eesti äriregistrisse filiaal. Lisaks sätestab äriseadustik (§ 384 lg 2), et filiaali tegevusest tulenevate kohustuste eest vastutab välismaa äriühing, mitte filiaal. Sellega seoses jääb arusaamatuks, miks äriregistrisse kantud filiaalil on eelnõu kohaselt õigus välismaalasi tööle võtta, kuid äriregistrisse kandmata filiaalil mitte. Mõlemal juhul on vastutus VMS-st tulenevate kohustuste täitmise puhul välismaa äriühingul, sest filiaal ei ole äriseadustiku kohaselt juriidiline isik. Meie hinnangul on ebamõistlik nõuda filiaali kandmist äriregistrisse üksnes põhjusel, et filiaalil oleks õigus Eestis välismaalasi tööle võtta.

Kaubanduskoja ettepanek:

Jätta eeltoodud põhjustel eelnõust välja §1 p-d 15, 17 ja 21. Kui seda ettepanekut ei ole võimalik arvesse võtta, siis palume lisada seletuskirja täiendavaid selgitusi selle kohta, et plaanitav muudatus on kooskõlas ELi teenuste vaba liikumisega ning võrdse kohtlemise põhimõttega.

usaldusväärne. Näiteks esineb praktikas juhtumeid, kui mitteresidendist tööandja skeemi kasutavad Eesti ettevõtjad, kes asutavad ettevõtte teises liikmesriigis või kolmandas riigis ja vormistavad selle kaudu välismaalased Eestisse tööle. Sellise **skeemi võimaldamiseks puudub mõistlik põhjendus.**

Selgitame, et muudatuse tulemusena on **MTÜ-del ja SA-tel ka edaspidi õigus välismaalasi tööle võtta, sest ka MTÜ-d ja SA-d kantakse äriregistrisse.** ÄRS § 2 lg 1 kohaselt on äriregister riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille pidamise eesmärk on koguda, säilitada ja avalikustada teavet Eesti õiguse järgi asutatud eraõiguslike juriidiliste isikute, Eestis tegutsevate füüsilisest isikust ettevõtjate ja välismaa äriühingute filiaalide kohta. Vastavalt 01.02.2023 jõustunud MTÜS § 75 on mittetulundusühingute ja sihtasutuste register äriregistri osa (alamregister). 01.02.2023 jõustunud äriregistri seadusega muudeti registrimenetlus selgemaks.

Mittetulundusühingute ja sihtasutuste register (koos selle alamregistrite usuliste ühenduste registri, ametiühingute registri, korteriühistute registri ja maaparandusühistute registriga) muudeti äriregistri osaks ning mittetulundusühingute ja sihtasutuste registrile kohaldatakse äriregistri regulatsiooni. Muudatuse tulemusena on kogu registrimenetlus koondatud äriregistri seadusesse ning äriregistrisse koondatakse kõik eraõiguslikud juriidilised isikud, aga ka füüsilisest isikust ettevõtjad. Selle tulemusena kohalduvad kõigile eraõiguslikele juriidilistele isikutele edaspidi ühtsed registripidamise sätted, samad põhimõtted ja korraldus. Juriidiliste isikute endi jaoks toimivad mõlemad registrid e-äriregistri kaudu.

Kooskõlastusringi järgselt on eelnõu ja seletuskirja täiendatud erandiga, mille kohaselt **ei kohaldu Eesti äriregistrisse kandmise nõue avalik-õiguslikule juriidilisele isikule.** Muudatus on vajalik, kuna äriregistri seaduse (edaspidi ÄRS) § 2 lõike 1 kohaselt on äriregister riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille pidamise eesmärk on koguda, säilitada ja avalikustada teavet Eesti õiguse järgi asutatud eraõiguslike juriidiliste isikute, Eestis tegutsevate füüsilisest isikust ettevõtjate ja

	välismaa äriühingute filiaalide kohta, aga ÄRS reguleerimisalasse ei kuulu informatiivse tähendusega riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste riiklik register, mille eesmärk on avaliku sektori siseselt riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ja avalik-õiguslike juriidiliste isikute üle arvestuse pidamine ning registriandmete kättesaadavaks tegemine ning mille pidamise korra kehtestab kohtute seaduse § 16 lg 2¹ kohaselt valdkonna eest vastutav minister. Kavandatav muudatus on kooskõlas ELi teenuste vaba liikumise põhimõttega, kuna Eesti äriregistris registreerimise nõue ei laiene tööandjatele, kes kasutavad teenuse vaba liikumist. Mitteresidendist tööandja on jätkuvalt lubatud, kui välismaalane asub tööle VMS-i § 106 lõikes 17 (töötamine teenuse osutamise eesmärgil), § 107 lõike 1² punktis 10 ja § 185 lõikes 2 (lähetatud töötajana) sätestatud tingimustel. Vastavad erisused on sätestatud kõnesolevas eelnõus.
4. Eelnõu § 1 punkt 31 Eelnõuga antakse Vabariigi Valitsusele õigus peatada lühiajalise Eestis töötamise registreerimine töötamise aluse, töökoha või tegevusala järgi juhul, kui see on avaliku korra või riigi julgeoleku tagamise vajadust arvestades põhjendatud. Kaubanduskoda on sellele muudatusele vastu. Jääb ebaselgeks, kuidas saab näiteks üks või ka mitu tegevusala ohustada avalikku korda või julgeolekut. Meie hinnangul kaasneb muudatusega poliitiline risk, et poliitilistel põhjustel võidakse peatada või oluliselt piirata lühiajalist Eestis töötamist ja seda püütakse põhjendada avaliku korra või julgeoleku tagamisega. Seega muudatus tekitab nii tööandjates kui ka välismaalastes ebakindlust, sest Vabariigi Valitsus võib igal hetkel peatada lühiajalise töötamise registreerimise. Lisaks on ebaselge, milliste olukordade jaoks on sellist muudatust üldse vaja. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Jätta eelnõust välja § 1 p 31.	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 punktid 28, 29 ja 31 eelnõust välja jäetud.
5. Ühe akna põhimõte Kaubanduskoda toetab eelnõus sisaldavaid muudatusi, mis võimaldavad välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eesti ametiasutustega elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning edastada Eestis elamise ja töötamise andmeid ja dokumente korraga PPA kaudu nii MTA-le, Tööinspeksioonile kui ka Töötukassale. Samuti peame positiivseks, et	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks KTK põhimõttelise toetuse muudatustele, mis võimaldavad välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning edastada Eestis elamise ja töötamise andmeid ja dokumente korraga PPA kaudu nii MTA-le, TI-le kui ka Töötukassale. Eelnõuga kavandatakse

erinevad riigiasutused saavad õiguse vahetada välismaalase Eestis elamise, töötamise ja õppimise andmeid üle X-tee. Plaanitavad muudatused loovad head eeldused töökoormuse vähendamiseks nii välismaalaste, nende tööandjate kui ka erinevate riigiasutuste jaoks. Oleme seisukohal, et e-teenuste arendamine ja ühe akna põhimõtte kasutusele võtmine annavad PPA-le ja teistele järelevalveasutustele oluliselt paremad võimalused, et senisest kiiremini ja tõhusamalt avastada elamislubade ja viisade väärkasutust ning ebaseaduslikku sisserännet ja seeläbi tagada turvalisus, avalik kord ja riigi julgeolek. Seetõttu puudub meie hinnangul vajadus lisada VMS-i käesoleva kirja esimeses kolmes punktis nimetatud muudatusi. <u>Kaubanduskoja ettepanek:</u> Toetame e-teenuste arendamist, mis vähendavad nii välismaalaste, nende tööandjate kui ka riigiasutuste töökoormust. Peame oluliseks, et IT-arenduste väljatöötamisse kaasatakse ka välismaalaste värbamisega tegelevaid ettevõtjaid, et saavutada võimalikult hea lõpptulemus. Kui Siseministeeriumi hinnangul on lisaks e-teenuste arendamisele vaja VMS-s teha täiendavaid muudatusi, siis palume ühe lahenduse kaaluda ettepanekut luua usaldusväärse tööandja kontseptsioon, kus usaldusväärse tööandja kriteeriumitele vastavale ettevõtjale ehk seadusekuulekale ettevõtjale ei kehtestata täiendavaid piiranguid ja keelde välismaalaste palkamise osas. Täiendavad nõuded tuleksid üksnes tööandjatele, kellega kaasneb erinevate hinnangute kohaselt kõrgem risk elamislubade ja viisade väärkasutuseks ning ebaseaduslikuks sisserändeks. Kaubanduskoda on valmis sellise lahenduse osas kaasa mõtlema.	ühe akna põhimõtte rakendamiseks õiguslike aluste loomine. Samaaegselt on PPA eestvedamisel arendamisel ka vastav tehniline lahendus, mille loomisel püüame arvestada erinevate osapoolte soove ja vajadusi. Samuti võtame teadmiseks ettepaneku, mis puudutab usaldusväärse tööandja kontseptsiooni loomist. Eelnõu eesmärgiks ei ole täiendavate erisuste loomine, sh usaldusväärsetele tööandjatele. Siseministeerium on analüüsimas võimalust kiirendatud menetluse loomiseks teatud kriteeriumitele vastavate taotluste osas.
Eesti Aiandusliit	
Kui kehtiva seaduse kohaselt võivad lühiajaliselt Eestis töötada kõik välismaalased, kes viibivad Eestis ajutiselt viisa või viisavabaduse alusel ja kelle lühiajaline Eestis töötamine on registreeritud politsei- ja piirivalveametis, siis eelnõu kohaselt võib välismaalane edaspidi Eestis töötada üksnes pikaajalise viisa ehk D-viisa alusel. Koda tegi siseministeeriumile ettepaneku jätta see muudatus eelnõust välja või lubada edaspidi Eestis lühiajaliselt töötada vähemalt nendel välismaalastel,	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud. Samuti märgime, et hooajatöötajatele oleks eelnõu kohaselt pikaajalise viisa nõudest kehtestatud erand ehk neile oleks kehtima jäänud senine regulatsioon.

kes viibivad Eestis mõne teise Schengeni liikmesriigi antud D-viisa või siis viisavabaduse alusel. Aiandusliit on samuti plaanitavale muudatusele vastu, sest see muudab välismaalase värbamise protsessi mitme nädala võrra pikemaks, sest enne Eestis tööle hakkamist tuleb välismaalasel taotleda Eesti välisesindusest või Eestis kohapealt D-viisa. Lisaks suurendab muudatus välismaalase või tema tööandja kulusid, sest välismaalasel ei ole võimalik Eestisse jõudes kohe tööle hakata. Kokkuvõttes suureneb ebaseadusliku töötamise risk. Plaan lubada kolmandate riikide kodanikud lühiajalisele tööle vaid pikaajalise D-viisa alusel oleks aiandussektorile hävitava tagajärjega.	
Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda	
Tervitame eelnõu püüde nii välismaalase kui tema Eestisse kutsuja halduskoormuse vähendamiseks soodustades e-teenuste kasutamist. Toetame ka eesmärki tugevdada rändekontrolli võimekust ennetamaks riigisiseseid julgeolekuohte. Küll aga ei toeta me muudatust mille kohaselt võib edaspidi lühiajaliselt Eestis töötada üksnes D-viisa alusel. Eelnõu § 1 punkt 16 muudab VMS § 106 lg 1 sõnastust selliselt, et lühiajaliselt võib Eestis töötada välismaalane, kelle töötamine on enne tööle asumist PPA-s registreeritud ja kellele on antud VMS-i alusel pikaajaline viisa (D-viisa), kui VMS-s ei ole sätestatud teisiti. Kehtiva VMS-i § 106 lõike 1 kohaselt võivad lühiajaliselt Eestis töötada kõik välismaalased, kes viibivad Eestis ajutiselt viisa või viisavabaduse alusel ja kelle lühiajaline Eestis töötamine on registreeritud. Seega muudatuse jõustumisel ei tohi Eestis töötada välismaalane: kes on saanud lühiajalise viisa (C-viisa); kellel on mõne muu Schengeni konventsiooni liikmesriigi pädeva asutuse antud D-viisa, mis võimaldab Eestis viibida seaduslikult 90 päeva 180 päeva jooksul; või kes külastab Eestit viisavabastuslepingu alusel. Meie ettepanek on jätta muutmata kolmandate riikide kodanikele kehtiv lühiajalise töötamise kord hooajatöötajate mõistes. Muudatus tähendab mitme toidutootmisega tegeleva sektoriile suuri kahjusid. Eriti suur mõju on aiandussektorile, kes suvisel hooajal sõltub suurel määral just võõrtööjõu olemasolust. Lisaks tasub kaaluda majanduslikke tagajärgi, mida muudatus endaga kaasa toob. Kodumaine marja-, köögi- ja puuviljakasvatuse oluliselt alla isearustatuse taseme ning muudatus nõrgendab Eesti toidujulgeolekut veelgi. Ilma võõrtööjõuta on kodumaise köögi- ja puuvilja hind	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud. Samuti märgime, et hooajatöötajatele oleks eelnõu kohaselt pikaajalise viisa nõudest kehtestatud erand ehk neile oleks kehtima jäänud senine regulatsioon.

oluliselt kõrgem peamiselt kõrgemate tööjõukulude tõttu. Muudatus pikendab oluliselt võõramaalasest tööjõu lubade menetlemise protsessi. Kehtiva seaduse järgi siseneb välismaalane, kelle töötamine on registreeritud PPA-s Eestisse viisavabaduse, teises liikmesriigis väljastatud D-viisa või C-viisa alusel ning seejärel taotleb PPA-st D-viisat. Lisaks suurenevad ka tööandja ja ka töötaja enda kulud. Välismaalane peab reisima Eestisse teadmata, kas tema viisa rahuldatakse, sest tihti ei ole võimalik töötaja elukohas D-viisat taotleda.	
Eesti Laevaomanike Liit	
1. Täiendavate nõuete kehtestamine tööandjale Laevade Eesti lipu alla registreerimise atraktiivsus laevaomanikele eeldab hästi toimivat süsteemi riiklikul tasandil, mis võimaldab laeva ja sellega seotud majandustegevust katkestuseta ja võimalikult vähese bürokraatiaga üle tuua Eesti lipu alla. Laeva lipuvahetus tähendab lisaks laeva enda registreerimisele Eesti lipu alla ka mitmeid teisi vajalikke toiminguid, mis on seotud mitmete nõuete täimist, mis on peamiselt seotud meresõiduohutusega. Lisaks nendele on vaja teha teatud toimingud, mis on seotud laeval töötamisega – näiteks töötamise registreerimine töötamise registris (TÖR), isikukoodide taotlemine laevapere liikmetele, töötamise lühiajaline registreerimine PPA-s. See kõik tähendab juba niigi täiendavat koormavat asjaajamist laevaomanikule, kes soovib registreerida oma laeva Eesti lipu alla. Nüüd on aga kavatsus Eelnõuga kehtestada täiendavad nõuded tööandjale, et välismaalase tööle võtmine saaks toimuda ainult Eestiga seotud ettevõtte kaudu. Selline piirang ei saa kuidagi soodustada laevade Eesti lipu alla toomist.	<u>Osaliselt arvestatud</u> Kehtivasse VMS-i on koostöös laevandussektoris tegutsevate erialaliitudega juba loodud mitmeid soodustusi laevandussektorile. 01.10.2022 jõustusid VMS-i muudatused, mis lihtsustasid meremeeste töötamist Eesti lipu all sõitval laeval. Muudatuste tulemusena on välismaalastel õigus töötada peamiselt väljaspool Eesti sadamaid Eesti lipu all sõitvatel laevadel ilma viisa või elamisloata ja ilma VMS-s välismaalastele üldiselt kohalduva vähemalt Eesti keskmise palga nõudeta. Muudatusega on hõlmatud kõik kala-, kauba- ja reisilaevad, mis külastavad Eesti sadamaid kuni 25 korda aasta jooksul arvates viimasest külastusest. Samuti loodi erisus juhtudeks, kui laev teeb Eesti sadamatest lähtuvaid rahvusvahelisi regulaarseid. Ka siis on välismaalastest meremeestel lubatud töötada ilma viisa või elamisloata, aga kohaldub laevandussektoris kokkulepitud vastavale ametikohale ettenähtud töötasu nõue. Seega on juba tehtud mitmeid olulisi lihtsustusi ja soodustusi, et tagada välismaalastest meremeestele võimalus töötada Eesti lipu all sõitvatel laevadel ning vältida ülemäärast bürokraatiat laevandussektorile.

1.1. Tööandja Eestis registreerimise nõue

Kaob võimalus mitteresidendist tööandjal registreerida lühiajaline töötamine või taotleda tähtajalist elamisluba.

Laeva lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse (edaspidi LaevaRS) § 2 lg 2¹ järgi saab Eesti lipu alla registreerida laeva, mille omanik võib olla ka Euroopa Majanduspiirkonnas registreeritud eraõiguslik juriidiline isik, kelle asukoht ja tegevuskoht on vastavas lepinguriigis, tingimusel, et laevaomanikul on Eestis tegevuskoht, või omab sellist tegevuskohta selle laevaomaniku osas Eestis vastutav isik. Eelnõu järgi see Euroopa Majanduspiirkonna laevaomanik ei saa registreerida oma laeva välismaiste laevapere liikmete lühiajalist töötamist või taotleda tähtajalist elamisluba Eestis. Senises praktikas on ette tulnud olukordi, kui reeder asutab Eestis uue äriühingu, mis vastab LaevaRS § 4² mõttes vastutavale isikule kehtestatud nõuetele ja mis saab olema nii registreeritud laevaomanik kui laevapere liikmete tööandjaks. Sellisel juhul tekib tööandjal majandustegevus Eestis ja asjaajamine alles laeva registreerimisest Eestis, kuid laevaomanikust tööandjal puudub eelnev majandustegevus Eestis, mis on vajalik Eelnõu järgi töötamise registreerimiseks. Seega, kui laevaomanikul puudub võimalus registreerida tähtajalist töötamist või taotleda tähtajalist elamisluba laevapere liikmetele, siis selline tööandja ei saagi hakata tegutsema Eestis. Selline uus ja ebavajalik piirang välisriigi laevapere liikmete tööle võtmiseks pärsib ettevõtlusvabadust ja vähendab oluliselt Eesti lipu atraktiivsust.

1.2. Tööandja eelneva majandustegevuse nõue

Välisriigi laevaomanikel kaob võimalus alustada Eestis majandustegevust, kui kehtestatakse täiendav nõue omada majandustegevust enne, kui saab tööle võtta välisriigi laevapere liikmeid ja alustada majandustegevust.

Eelnõuga nähakse ette eelneva tegeliku majandustegevuse nõue tööandjale, kelle juures lühiajaline Eestis töötamine registreeritakse - peab olema vahetult enne lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse esitamist vähemalt järjestikuse kuue kuu jooksul olnud tegelik majandustegevus Eestis ja tööandjale, kelle juures töötamiseks tähtajalist elamisluba taotletakse.

Seega tekib olukord, kus nõutakse laevaomanikult eelnevat Eestiga seotud majandustegevust, kuigi kehtiv seadus (LaevaRS § 2 lg 2¹) loob õigusliku aluse registreerida laev välisriigis asuva füüsilise isiku või

Selgitus

Arvamuses on välja toodud, et senises praktikas on ette tulnud olukordi, kui **reeder asutab Eestis uue äriühingu, mis vastab lipuõiguse ja laevaregistrite seaduse (edaspidi LaevaRS) § 4² mõttes vastutavale isikule kehtestatud nõuetele** ja mis saab olema nii registreeritud laevaomanik kui laevapere liikmete tööandja. Seega tuginedes teie tagasisidele on laevaomanikust tööandjal võimalik täita Eesti äriregistris registreerimise nõuet.

Selleks, et vähendada võimalikke negatiivseid mõjusid Eesti ettevõtluskeskkonnale, sh laevandussektorile, samas tagada eelnõu eesmärkide täitmine, on eelnõust **välja jäetud § 1 p 18**, mis näeb ette nõude, et **tööandjal, kelle juures lühiajaline Eestis töötamine registreeritakse**, peab olema vahetult enne lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse esitamist vähemalt järjestikuse **kuue kuu jooksul** olnud tegelik majandustegevus Eestis. Seeläbi on alustavatele ettevõtjatele tagatud võimalus palgata välismaalasi tööle. Eelnõus **säilib nõue**, et **tööandjal, kelle juures töötamiseks tähtajalist elamisluba taotletakse**, peab olema vahetult enne elamisloa taotluse esitamist vähemalt järjestikuse **12 kuu jooksul** olnud tegelik majandustegevus Eestis. Arvestades eeltoodut on ka välisriigi laevaomanikel võimalik tuua oma laevu Eesti lipu alla.

Selgitus

Vt eelmist selgitust.

välisriigis asutatud ja tegutseva juriidilise isiku nimele. Seega tahetakse tekitada õiguslik olukord, kus mitteresidendist tööandja ei saa mitte kuidagi taotleda tähtajalisi elamislubasid välisriigi laevapere liikmetele, kuna sellisel tööandjal ei ole Eestis eelnevat majandustegevust. Eeltoodust tulenevalt ei saa ELL nõustada Eelnõu eelviidatud ettepanekutega, mille tagajärjel muutub sisuliselt võimatuks registreerida laevapere liikme lühiajaline töötamine PPA-s või taotleda tähtajalist elamisluba, kui selliste toimingute eelduseks kehtestatakse kohustus omada 6 kuud või 12 kuud eelnevat majandustegevust Eestis. Kokkuvõtteks märgime, et laeva Eesti lipu alla toomisel ei ole laevaomanikul võimalik enne vastavate taotluse esitamist (lühiajalise töötamise registreerimine või taotletakse tähtajalist elamisluba) omada Eestis mitte mingit majandustegevust, seega kui Eelnõu § 1 punktide 15, 17, 18, 21, 45, 52 ja 53 ettepanekutega nähakse ette uued ja täiendavad nõuded tööandjale, siis ei olegi edaspidi võimalik välisriigi laevaomanikel tuua oma laevu Eesti lipu alla. Näeme siinkohal lahenduseks välistada kavandatud muudatuste kohaldumine laevandussektorile ja kehtestada välisriigi laevapere liikmete puhul ühetaoline eriregulatsioon, millega võimaldatakse välisriigi laevapere liikmel töötada Eesti lipu all sõitval laeval tähtajalise elamisloata juhul, kui välisriigi laevapere liige laeval töötamise ja elamise ajal ei ela Eestis. Selline välisriigi laevapere liikme eriregulatsioon peaks tähendama ka seda, et sisserände piirarvude kehtestamine ei kohaldu laevandussektorile. See omakorda tähendab et sisserände kvoote saavad kasutada teised tööandjad, kes vajavad võõrtööjõudu.	
2. Toetame paindlikku välismaalaste sisserände piirarvu kehtestamise süsteemi Toetame paindlikku välismaalaste sisserände piirarvu kehtestamise süsteemi loomist, et võimaldada tööle kutsuda erinevaid spetsialiste sektoritesse, kus see on väga vajalik. Sellega seondult jääb meile arusaamatuks praktiline vajadus hoida laevapere liikmeid jätkuvalt sisserände piirarvu süsteemis ja teatud juhtudel laevapere liikmete tööle võtmisel tähtajalise elamisloa taotlemist. Kehtiv VMS näeb ette eriregulatsiooni, mis annab õigusliku aluse välisriigi laevapere liikmete tööle võtmise Eesti lippu kandvale laevale. Kuigi VMS § 44 lg 5, 105 lg 2¹ ja 2² sätestatud regulatsioon lähtub	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks Eesti Laevaomanike Liidu põhimõttelise toetuse muudatustele, mis võimaldavad välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning edastada Eestis elamise ja töötamise andmeid ning dokumente korraga PPA kaudu nii MTA-le, TI-le kui ka töötukassale. Võtame teadmiseks esitatud ettepaneku, mis puudutab laevapere liikmete sisserände piirarvu alt väljaarvamist. Küsimus vajab täiendavat analüüsi, mistõttu ei ole kõnesoleva eelnõu raames seda võimalik arvestada.

suuresti eeldusest, et välisriigi laevapere liikmele lubatakse viibida Eesti lipu all sõitval laeval töötamise eesmärgil. Samas, olukorras kui laev enam ei vasta VMS § 105 lg 2¹ nimetatud tingimustele, siis tuleneb tööandjale kohustus registreerida välisriigi laevapere liikme lühiajaline töötamine, kuigi sisuliselt välisriigi laevapere liikme viibimine laevas ei muutu. Seega kehtiv VMS ei näe ette selget võimalust välistada välisriigi laevapere liikmed täielikult sisserände piirarvu süsteemist isegi olukorras, kui välisriigi laevapere liige ei ela Eestis vaid elab ja töötab Eesti lippu kandval laeval, vaatamata sellele, et laev ei pruugi kordagi Eestisse tulla. ELL-i arvates sellisel juhul laevapere liikme lühiajalise töötamise registreerimise nõue ei ole põhjendatud. Lõpetuseks märgime ära, et üldiselt ELL toetab eelnõus kavandatavaid muudatusi, mis on seotud bürokraatia vähendamisega, paberivaba asjaajamise edendamisega ning regulatsiooni täpsemaks ja selgemaks muutmisega, kuid ei ole nõus teatud toimingute tegemise eeldusena nõutud eelneva Eesti majandustegevuse kohustuse sätestamisega. Eelnõu positiivsete ettevõtlust soodustavate muudatuste varjus ei tohiks muuta välismaalaste seaduses sätestatud põhimõtteid, mis muudavad ettevõtluse keeruliseks või sootuks võimatuks. Eelneva majandustegevuse olemasolu nõue ja tööandja registreerimine Eesti äriregistris sisuliselt kaotab võimaluse registreerida laevu Eesti lipu alla, kui üldse polegi võimalik alustada majandustegevust. Selles tulenevalt palume kehtestada erand laevaomanikele ja laevapere liikmete töötamisele Eesti lipuga laevadel vältimaks täiendavate piirangute kehtestamist laevade Eesti lipu alla toomisel.	
Eesti Rahvusvaheliste Autovedajate Assotsiatsioon	
VMS § 179 lõikes 3 on sätestatud, et <i>välismaalane, kes taotleb tähtajalist elamisluba töötamiseks ja kes on enne Eestis elanud töötamiseks antud tähtajalise elamisloa alusel vähemalt viis aastat, peab oskama eesti keelt vähemalt A2-tasemel</i>. Seadusandja on nimetatud nõuet põhjendanud sellega, et <i>välismaalasel on peale töötamiseks antud tähtajalise elamisloa saamist 5 aastat aega õppida eesti keel nõutud tasemel selgeks</i>. Eelnõuga regulatsiooni leevendada ei kavandata. Siseministerium on varem väljendanud seisukohta, et otstarbekas on rakendada keele oskuse nõuet just uutele riiki saabujatele, kuna need välismaalased on elamisloa taotlemisel teadlikud eesti keele nõude olemasolust ning saavad 5 aasta jooksul astuda samme	<u>Selgitus</u> VMS § 179 lõikes 3 sätestatud A2 keeleoskuse nõue laieneb välismaalasele, kes taotleb tähtajalist elamisluba töötamiseks ja kes on enne Eestis elanud töötamiseks antud tähtajalise elamisloa alusel vähemalt viis aastat. Eesti keele oskus on üks olulisemaid eeldusi, et ühiskonda sulanduda ja selles toimuvat mõista. Välismaalasele on riigikeele oskus vahend, et saavutada näiteks parem haridus ja töökoht. Keeleoskus on tähtis ka ühiskonnale, kui pidada silmas lõimumist ja eesti keele säilimist. Seadusandja on töörandes kehtivast A2-tasemel keelenõudest loonud VMS-i ka erisused (VMS § 179 lg 4) tulenevalt Euroopa Parlamendi ja

eesti keele omandamiseks vajalikul tasemel juhul kui nad soovivad ennast Eestiga pikemaajaliselt siduda. Nagu eelpool öeldud, siis kaugsõiduautojuhtidel ei ole kavas end püsivalt Eesti riigiga siduda ja Eestisse elama jääda. Kes seda siiski soovib, peab loomulikult olema võimeline kohanema ja keelt valdama. Rõhutame juba 09.02.2024 kirjas öeldut, et keeleoskuse nõuet tuleks rakendada nende isikute puhul, kelle osas on põhjendatud eeldus, et nende töökoht asub Eestis ja nad jäävad ka Eesti Vabariiki pikemaajaliselt elama, samuti nende, kelle töö ja elustiil võimaldavad nn. esmase viieaastase perioodi jooksul eesti keelt piisavalt õppida. Välisriikidest tullakse autojuhina tööle just seetõttu, et töö ei ole lokaalne ega toimu ühes riigis. Eestis käiakse lühiajaliselt, keskmiselt võib-olla mõned päevad kuus ning ka tööväliseid perioode (puhkepäevad, puhkus) ei veedeta reeglina Eestis, vaid oma koduriigis. ... Kehtivas VMS-is nähakse ette teatud ametikohtade täitmise soodustamiseks leevendatud keelenõuded, nt iduettevõtete jaoks. Maanteekaubaveo näol on tegemist elutähtsa teenusega, see on majanduse ja ühiskonna toime seisukohalt kriitilise tähtsusega taristu osa. Oluline on rõhutada transpordiettevõtete järjepidevust ning varustuskindlust, mis on eriti oluline kriiside korral, mida oleme viimasel ajal korduvalt kogenud. Eestis peab säilima iseseisev transpordivõimekus. Lähtuvalt eeltoodust palume veelkord eelnõu menetlemisel näha ette rahvusvaheliste vedude autojuhtidele leevendatud keeleoskuse nõuded.	nõukogu direktiividest. Vastavad erisused on loodud tulenevalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiividest 2014/36/EL (hooajatöötajate direktiiv), 2014/66/EL (ettevõtjasiseselt üleviidud töötajate direktiiv), 2016/801/EL (õpi- ja teadusrände direktiiv), 2021/1883 (Euroopa Liidu sinise kaardi direktiiv). Muude täiendavate erisuste loomist ei ole seadusandja hetkel pidanud põhjendatuks. Teie pöördumisest nähtub, et rahvusvaheliste vedude autojuhid käivad Eestis lühiajaliselt (keskmiselt võib-olla mõned päevad kuus) ning ka tööväliseid perioode (puhkepäevad, puhkus) ei veedeta reeglina Eestis, vaid oma koduriigis. Seega on paljudel juhtudel tegemist välismaalastega, kes viibivad ja töötavad Eestis lühiajaliselt (nt viisa ja lühiajalise Eestis töötamise registreerimise alusel) ning sellisel juhul ei ole A2-tasemel keelenõuet. Tähtajaline elamisluba on välismaalasele antav luba Eestisse elama asumiseks ja Eestis elamiseks. Usume, et need rahvusvaheliste vedude autojuhid, kes taotlevad endale tähtajalist elamisluba töötamiseks ning kes kavatsevad seeläbi jääda Eestisse pikemaajaliselt elama ja tööle, leiavad ka võimaluse, et osaleda kohanemisprogrammis. Samuti lahenduse, et õppida viieaastase perioodi jooksul piisavalt eesti keelt.
Eesti Tööandjate Keskliit	
1. Toetame menetluse digitaliseerimist, andmete ristkasutust ja suhtluse suunamist ühtsesse infovõravasse tingimusel, et see lihtsustab ja kiirendab lubade menetlust, tõhustab järelevalvet ning kokkuvõttes võimaldab legaalsel töörännet suurendada, kuna riskid on maandatud või lihtsamini maandatavad. Rõhutame, et menetluse digitaliseerimise juures tuleb silmas pidada, et see siiski ei muutuks kokkuvõttes tööturu osapoolte jaoks koormavamaks. Vastasel juhul ei ole sellel arendusel mõtet.	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks Eesti Tööandjate Keskliidu põhimõttelise toetuse muudatustele, mis võimaldavad välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning edastada Eestis elamise ja töötamise andmeid ja dokumente korraga PPA kaudu nii MTA-le, TI-le kui ka töötukassale.
2. Eelnõu selgelt negatiivse mõjuga muudatus oleks lühiajalise töötamise registreeringu (edaspidi „LTR“) lubamine vaid D-viisa alusel. Seletuskirjast paistab, et 2023 oli LTR-ga kokku pea 10000 inimest, kellest vaid 4500 tuli D-viisaga. 2019 oli 33 tuhat LTR-i, kellest ca 18600 D-viisaga. Seega on arvestatav hulk	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud.

välismaalasi olnud lühiajaliselt tööturul muudel alustel. D-viisa nõue oleks täiendava nõudena lisatakistus. Teeme ettepaneku see muudatus eelnõust välja jätta või teha erand vähemalt isikutele, kellel on mõne muu Schengeni konventsiooni liikmesriigi pädeva asutuse antud D-viisa või kes külastab Eestit viisavabastuslepingu alusel.	
3. Valitsusele on eelnõuga plaanis anda võimalus erandkorras avaliku korra või julgeoleku kaalutlustel LTR peatada ametialade või tegevusalade lõikes. Raske on mõista tegevusala või ametialaga seotud riske, mida polnud võimalik ette näha registreeringu andmisel. Meie hinnangul saavad riskid olla seotud pigem konkreetse isikuga. Eelnõukohasel juhul rikuks valitsuse otsus potentsiaalselt isikute tegevusvabadust ebaproportsionaalsel määral. Eelnevast tulenevalt ei saa me selle muudatusega nõustuda.	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 punktid 28, 29 ja 31 eelnõust välja jäetud.
4. Püsivalt elama asumisel lisanduks A2 keeleoskuse ja kohanemisprogrammi nõue. Kuuldavasti on riigis eesti keele õpetajate nõudlus regulatiivsete muudatustega viidud tasemele, milleks õpetajate töötunde ei jätku. Kuigi pooldame püsivalt elama asumisel mõistlike keelenõuete kehtestamist, on küsitav selle kehtestamine olukorras, kus seda ei ole võimalik täita.	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks toetuse vastavale muudatusele ning nõustume, et on oluline pöörata eraldi tähelepanu paindlikele (sh e-keeleõppe) õppevormide arendamisele, samuti nendest teadlikkuse tõstmisele uussisserändajate ja tööandjate seas. Selgitame, et eelnõu ja seletuskirja on kooskõlastusringi järgselt täiendatud A2 tasemel eesti keele oskuse nõudest eranditega. Analoogselt pikaajalise elaniku elamisloa ja kodakondsuse taotlemisel kehtivate erisustega nähakse eelnõuga püsivalt Eestisse elama asumiseks tähtajalise elamisloa taotlemisel keelenõude täitmisel ette järgmised erisused: 1. eesti keele eksamit ei pea sooritama välismaalane, kes on omandanud eesti keeles põhi-, kesk- või kõrghariduse; 2. eesti keele tasemeeksamist on vabastatud välismaalane, kes terviseseisundi tõttu pole püsivalt võimeline sooritama eesti keele tasemeeksamit; 3. välismaalane, kes terviseseisundi tõttu pole püsivalt võimeline sooritama eesti keele tasemeeksamit täies ulatuses, teeb eesti keele tasemeeksami sellises ulatuses ja viisil, mida tema terviseseisund võimaldab. Välismaalase osalise või täieliku vabastamise eesti keele tasemeeksami sooritamise otsustab ekspertkomisjon arvestades Vabariigi Valitsuse

	13.12.2017.a määruses nr 247 toodut. Ekspertkomisjoni otsuse peale võib kolmekümne päeva jooksul otsuse kättesaamise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule.
5. Põhimõtteliselt toetame majandustegevuse staažinõude kehtestamist välistööjõu kaasamise lihtsustamiseks tööturule, kuid teeme ettepaneku teha sellest erand tippspetsialistidele ja arvestada staaži hulka ka Eestis asutatud tütaretevõtte emaettevõtte staaži välisriigis. Viimane on oluline olukorras, kus välisettevõtte soovib Eestis tegevust alustada, luues siin selleks ettevõtte ja mehitades seda kasvõi osaliselt välisriigi töötajatega.	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks toetuse vastavale muudatusele. Selgitame, et eelnõu ja seletuskirja on kooskõlastusringi järgselt muudetud. Selleks, et vähendada võimalikke negatiivseid mõjusid Eesti ettevõtluskeskkonnale, sh investeerimiskeskonnale atraktiivsusele, samas tagada eelnõu eesmärkide saavutamine, on eelnõust välja jäetud § 1 p 18, mis näeb ette nõude, et tööandjal, kelle juures lühiajaline Eestis töötamine registreeritakse, peab olema vahetult enne lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse esitamist vähemalt järjestikuse kuue kuu jooksul olnud tegelik majandustegevus Eestis. Seeläbi on alustavatele ettevõtjatele tagatud võimalus palgata välismaalasi tööle. Eelnõus säilib nõue, et tööandjal, kelle juures töötamiseks tähtajalist elamisloa taotletakse, peab olema vahetult enne elamisloa taotluse esitamist vähemalt järjestikuse 12 kuu jooksul olnud tegelik majandustegevus Eestis. Selgituseks ettepanekule arvestada tippspetsialisti puhul majandustegevuse nõude täitmise aja hulka ka Eestis asutatud tütaretevõtte emaettevõtte tegutsemist välisriigis märgime, et vastav erisus on juba kehtivas VMS-is. VMS § 181 lõike 5¹ kohaselt ei kohaldata tippspetsialistina töötamiseks tähtajalise elamisloa andmisel nõuet, et äriühing peab olema Eestis registreeritud vähemalt 12 kuud, kui äriühingu emaettevõtja on tegutsenud vähemalt 12 kuud ja emaettevõtja käive aastas on vähemalt kümme miljonit eurot.
6. Ettepanek rändega kaasnevate riskide maandamiseks ja majanduse elavdamiseks töötada välja nn usaldusväärse tööandja kriteeriumid, kelle töötajatele sisserände piirarv ei kehtiks. Meie hinnangul on see palju tõhusam meede, kui ülejäänud Euroopaga võrreldes vastuvoolu ujumine ja rändenõuete üha keerulisemaks muutmine. Tuletame meelde, et kehvade demograafiliste trendide tõttu pingutavad kõik arenenud Euroopa riigid välistööjõu meelitamise nimel.	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks ettepaneku, mis puudutab usaldusväärse tööandja kontseptsiooni loomist. Eelnõu eesmärgiks ei ole täiendavate erisuste loomine, sh usaldusväärsetele tööandjatele. Siseministeerium on analüüsimas võimalust kiirendatud menetluse loomiseks teatud kriteeriumitele vastavate taotluste osas.

7. Lisaks sisserände piirarvule on kolmandatest riikidest tööjõu kaasamisel oluliseks takistuseks keskmise palga nõue, mis on teatud regioonides, ametialadel ja majandusharudes liiga kõrge tase. Soovitame kehtestada palganõudeks 1,5-kordse alampalga või mediaanpalga, mis iseloomustab tööturu palgataset keskmisest palgast täpsemalt.	<u>Selgitus</u> Võtame teadmiseks esitatud ettepaneku Eesti rändepoliitika muutmiseks. Küsimus vajab täiendavat analüüsi, mistõttu ei ole kõnesoleva eelnõu raames seda võimalik arvestada.
Eesti Töötukassa	
1. Eelnõu § 1 punktiga 48 sätestatakse VMS § 177 lõikes 5, et töötukassa keeldub töötukassa loa andmisest, kui: • välismaalast arvestatakse sisserände piirarvu täitumise arvutamisel; • töötukassa loa taotluse kohta otsuse tegemise päeval on selle aasta sisserände piirarv täitunud ja • järgmise aasta sisserände piirarvu kehtestamiseni on üle kuue kuu. Eelnõu § 6 lõike 1 kohaselt on kavas nimetatud säte jõustada 01.06.2025. Muudatus on oluline, et töötukassa ei peaks andma välja lube töökoha täitmiseks välismaalasega olukorras, kus jooksva aasta sisserände piirarv on täitunud. Samas ei ole töötukassal võimalik kavandatud muudatust rakendada enne eelnõu § 1 punktis 49 kavandatud muudatuse jõustumist ja vastava andmevahetuse loomist PPA infosüsteemiga. VMS § 177 lg 1¹ kohaselt ei ole töötukassa poolt tööandjale töökoha välismaalasega täitmiseks antav luba seotud välismaalase isikuga ning see antakse ühe või mitme töökoha täitmiseks välismaalasega Eestis registreeritud tööandja juures. Kuna töötukassa ei anna luba konkreetse isiku kohta, puudub meil teave, kes on välismaalane, kellele elamisluba taotletakse ja kas teda on arvestatud sisserände piirarvu täitumise arvutamisel. Samuti ei ole meil võimalik eristada neid isikuid, kes vahetavad tööandjat ja seetõttu on juba sisserände piirarvu täitumisel arvestatud. Nimetatud sätte 2029. aastast varasem jõustamine eeldaks töötukassast loa taotlemise protsessi ja seda reguleeriva määruse muutmist selliselt, et tööandja taotlus töötukassale oleks isikupõhine ja sisaldaks isiku identifitseerimist võimaldavad andmeid ning andmeid tema senise viibimise aluse kohta. Eeltoodu alusel teeme ettepaneku muuta eelnõu § 6 lõiget 4 ja lisada sinna viide eelnõu § 1 punktile 48 (jõustumisajaga 01.01.2029).	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 6 lõige 4 muudetud ja lisatud viide eelnõu § 1 punktile 48 (jõustumisajaga 01.01.2029).
2. Eelnõu § 1 punktis 49 sätestatakse PPA ja töötukassa andmevahetuse õiguslikud alused VMS §-s 177:	<u>Arvestatud</u> VMS § 177 lõigete 6 ja 7 järjestust muudetud. Selgitame, et vastavates lõigetes sätestatakse PPA ja töötukassa andmevahetuse õiguslikud

• lõikega 6 nähakse ette, et töötukassa esitab PPA-le päringu peale andmed töötukassa loa nõude täitmise kohta, ja • lõikega 7, et PPA esitab töötukassale päringu peale andmed välismaalase Eestis töötamise kohta. Seletuskirja kohaselt esitab muudatuse tulemusena tööandja edaspidi töötukassa loa taotluse töötukassale PPA elektroonilise kanali kaudu. See tähendab ühtlasi, et tööandja ei pea töötukassa luba enam ise eraldi hiljem PPA-le edastama, vaid PPA saab vajalikud andmed tänu elamislubade ja töölubade registri ja töötukassa andmekogu andmevahetusele. Samas eelnõus olevast VMS § 177 lg 6 ja 7 seda selgelt välja toodud ei ole ja on ebaselge, mis viisil, mis andmeid ja mis järjestuses andmeid vahetatakse. Samuti ei nähtu lõike 7 sõnastusest, mis andmeid välismaalase Eestis töötamise kohta peaks PPA töötukassale esitama. Teeme ettepaneku vahetada lõigete 6 ja 7 järjestus ja sõnastada järgmiselt: „(49) paragrahvi 177 täiendatakse lõigetega 6 ja 7 järgmises sõnastuses: „(6) Politsei- ja Piirivalveamet esitab infosüsteemide andmevahetuskirji kaudu Eesti Töötukassale tööandja käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud loa taotluse andmed. (7) Eesti Töötukassa esitab Politsei- ja Piirivalveametile infosüsteemide andmevahetuskirji kaudu andmed Eesti Töötukassa loa kohta.““.	alused. Täpsemad andmevahetuse detailid (mis andmed, millise sagedusega jms) lepitakse kokku PPA ja Töötukassa vahel arendustegevuse käigus ning muudatused tuuakse detailsemalt välja vastava arendusetapi valmimise eel rakendusakti eelnõus ja selle seletuskirjas.
3. Samuti palume seondvalt eelnevaga lisada eelnõu rakendusaktide kavanditesse majandus- ja infotehnoloogiaministri 22.12.2023 määruse nr 69 töötukassa andmekogu põhimääruse täiendamine elamislubade registrist töötukassale edastatavate andmete osas.	<u>Arvestatud</u> Muudetud rakendusakti kavand lisatud eelnõule. Täpsemad andmevahetuse detailid (mis andmed, millise sagedusega jms) lepitakse kokku PPA ja Töötukassa vahel arendustegevuse käigus ning muudatused tuuakse detailsemalt välja vastava arendusetapi valmimise eel rakendusakti eelnõus ja selle seletuskirjas.
4. Eelnõu § 1 punktiga 55 täiendatakse VMS § 210² lõiget 1 punktidega 4 ja 5 püsivalt Eestis elama asumiseks tähtajalise elamisloa andmise lisatingimusi nõuetega: 1) läbida kohanemisprogramm ja 2) osata eesti keelt vähemalt A2-tasemel. Eelnõule lisatud rakendusaktide kavandites on kavas Siseministri 13. augusti 2014. aasta määruse nr 34 „Kohanemisprogramm“ muutmine ning selle § 7 lõike 4 esimene lause sõnastatakse järgmiselt: „Isikul puudub õigus osaleda moodulis või keeleõppes, mille ta on juba läbinud, või kui ta on viimase viie aasta jooksul osalenud Eesti Vabariigi	<u>Selgitus</u> Kuivõrd Kultuuriministeerium koostöös puudutatud osapooltega praegu veel analüüsib küsimust ja sellega kaasnevat õigusaktide muutmise vajadust ning infosüsteemide arendusvajadusi, siis on vastavad muudatused Kultuuriministeeriumiga kokkuleppel praegu eelnõu rakendusaktide kavanditest välja jäetud. Kõnesolevale eelnõule saabunud tagasiside on edastatud Kultuuriministeeriumile, kelle ülesanne on tagada lõimumise valdkonna poliitika kujundamine ja koordineerida selle elluviimist.

riigieelarvest rahastatud või kaasrahastatud vajaliku taseme eesti keele õppes.“. Kuna töötukassa rahastab tööturumeetmete osutamisel nii töötute kui ka töötavate inimeste eesti keele koolitusi ning toetab tööandjaid oma töötajate eesti keele oskuse arendamisel, siis palume täpsustada, mis koolitusi on eelnimetatud sättes mõeldud. Juhul, kui arvesse võetakse ka töötukassa võimaldatud koolitused ja selleks on vajalik luua andmevahetus töötukassa andmekoguga, siis peaks see kajastuma ka eelnõus või vastavates rakendusaktides.	
5. Eelnõu seletuskirja punktis 1.1. on muuhulgas märgitud, et „riigiasutuste andmevahetus ei ole tõhus, sest neil ei ole võimalik vahetada omavahel automaatselt andmeid, vaid üksnes teabenõude alusel e-posti teel krüpteeritult või üle infosüsteemide andmevahetuskihi (edaspidi X-tee) läbi MISP2-keskkonna“. Töötukassale teadaolevalt ei ole kavas muuta eelnõuga sätestatud andmevahetusi täielikult automaatseks, vaid uus süsteem võimaldab vahetada andmeid infosüsteemide vahel. Palume seletuskirja selles osas täpsustada ja jätta eeltoodud tekstist välja sõna „automaatselt“.	<u>Arvestatud</u>
Tallinna Ülikool	
1. Eelnõu § 1 p 43: 43) paragrahvi 163 tekst loetakse lõikeks 1 ning paragrahvi täiendatakse lõigetega 2 ja 3 järgmises sõnastuses: „(2) Õppeasutus või üliõpilasorganisatsioon ei pea esitama kutses andmeid, mille ta on kandnud Eesti hariduse infosüsteemi. (3) Haridus- ja Teadusministeerium esitab Politsei- ja Piirivalveametile päringu peale andmed välismaalase Eestis õppimise kohta, milleks taotletakse tähtajalist elamisluba.“ Seletuskirja kohaselt saame aru, et kuna andmed EHISe ja PPA vajaduse vahel on erinevad, siis jääb õppeasutusele endiselt kohustus esitada PPA nõudmisel täiendavaid andmeid. Sellise "pooliku" lahenduse korraldamine ei ole ülikooli vaates asjakohane. Leiame, et bürokraatia ja lihtsustamise eesmärgil oleks mõistlik muuta käesoleva seadusega koos ka EHISe põhimäärust ning kehtestata uute andmete esitamise kohustus. Praeguses välismaalse kutse vormis on nõutud õppekeele taseme miinimumnõuded kirjeldamine. Need andmed on EHISe õppeakvade registris olemas, kuid ei ole seotud õppija andmetega. Selle või ka teiste andmete täiendav esitamine PPAl ei vähendada ülikoolide töökoormust ning ei ole seega	<u>Selgitus</u> Muudatuste eesmärk on võimaldada välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning soodustada elektroonilist asjaajamist. Eelnõuga on kavas luua õiguslik alus andmevahetuseks. Kuna andmed, mille õppeasutused esitavad EHIS-sse ning mida PPA vajab VMS-s sätestatud tingimustele ja nõuetele vastamise kontrollimiseks, on erinevad, jääb õppeasutustele kohustus esitada PPA-le andmed, mida ei pea kandma EHIS-sse. PPA eestvedamisel hakatakse arendama vastavaid tehnilisi lahendusi, mille käigus püüame arvestada erinevate osapoolte soovide ja vajadusega.

ka kooskõlas eelnõus seatud eesmärkide ja kirjeldusega. Ettepanek 1: täiendada EHISe põhimäärust nii, et tagatud oleks täielik andmekomplekt, mida PPA vajab. Saame seletuskirjast aru, et 2029. aasta alguseks peaks valmima arendus, mille abil toimub infovahetus EHISe ja PPA vahel. Seletuskirjas on mainitud struktuurifondi rahastust, et arendada PPA ja HTMi-vahelist andmevahetust, aga mainitud ei ole, milliseid andmeid ja millise kiirusega soovitakse EHISest saada. Sellest oleneb aga see, mil määral peab süsteemiarendusse panustama ülikool, et x-tee kaudu kõik andmed õigeaegselt EHISesse jõuaksid. Sealjuures on oluline ka, et EHISesse tekiks andmete ülekirjutamise võimalus, mida praegu kõigi andmete puhul ei ole lubatud. Ettepanek 2: Muuta EHISe põhimäärust ning võimaldada EHISes andmete sujuvat ja haldusmenetluse seadustikust lähtuvat töötlemist.	
2. Eelnõu § 1 p 66 (kutsuja kohustused). Seletuskirjas on mainitud, et uus süsteem saab olema kasulik selleks, et erinevad haldusorganid (EMTA, haridusasutused, tööandjad jne) saaksid PPA-le infot anda, aga ei ole mainitud, mil määral välismaalase kutsuja süsteemist infot nõ vastu saab. PPA on korduvalt ülikoolidele rõhutanud, et välismaalaste toetamine elamisloa saamisel on kutsuja kohustus. Praegusel juhul saame ülevaate välisüliõpilaste elamisloa taotlemise algusest, kui esitame PPAle kutse. Samas on probleemiks, see, et me ei saa ühtegi teadet selle kohta, kui isikule on elamisluba väljastatud. Seega peab iga üliõpilane eraldi pöörduma ülikooli poole ja esitama elamisloa andmed uuesti ülikoolile. VMS-is uuendakse punkte, mis on seotud kutsuja kohustusega, aga ülikooli senine probleem on suuresti olnud selles, et me ei tea, millal meie kutsutud välismaalane Eestist lahkub või kui ta saab elamisloa uuel alusel ning millal seega lõppeb meie kutsuja kohustus. Kokkuvõttes tekib küsimus, et kas "ühe akna süsteemis" oleks ka ülikoolil võimalik vastu nõ infot saada. Näiteks saada teateid üliõpilase elamisloa otsuse osas ning teada, millised on isikud, kelle suhtes meil veel kehtib/ ei kehti kutsuja kohustus? Kui me enam kutseid ei saada ning info võetakse otse EHISest, kaob meil ka ülevaade taotlejatest, mis omakorda raskendab kõrgkoolil kutsuja kohustuse täitmist. Ettepanek: Kavandatav andmevahetus võiks olla mõlemasuunaline, st ülikool esitab õppija andmed	<u>Selgitus</u> Muudatuse eesmärk on võimaldada välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning soodustada elektroonilist asjaajamist. Eelnõuga kavandatakse luua õiguslik alus andmevahetuseks. Kuna andmed, mille õppeasutused esitavad EHIS-sse ning mida PPA vajab VMS-s sätestatud tingimustele ja nõuetele vastamise kontrollimiseks, on erinevad, jääb õppeasutustele kohustus esitada PPA-le andmed, mida ei pea kandma EHIS-sse. PPA eestvedamisel hakatakse arendama vastavaid tehnilisi lahendusi, mille käigus püüame arvestada erinevate osapoolte soovide ja vajadusega.

ning saab vastu andmeid, mis on seotud elamisloa staatusega ning õppija riigis viibimisega.	
Tartu Ülikool	
1. Eelnõu § 1 punktiga 43 muudetakse VMS § 163, milles on sätestatud õppima asumise tõendamise nõue. On tervitatav, et õppeasutusel ja üliõpilasorganisatsioonil ei ole kavandatava muudatuse kohaselt enam kohustust esitada õppimiseks tähtajalise elamisloa taotlemisel PPA-le esitatavas kutses andmeid, mis on juba kantud Eesti hariduse infosüsteemi (edaspidi: EHIS). Samas peab kutse ka edaspidi sisaldama andmeid, mida PPA EHIS-e kaudu ei saa. Täiendavate andmete esitamise vajadus on mõistetu, kuivõrd PPA andmevajadus erineb EHIS-e andmestikust. Ülikool palub kaaluda võimalust viia selle eelnõu punkti jõustumise ajaks EHIS-e kogutavad andmed võimalikult suures ulatuses vastavusse PPA andmevajadusega, et veelgi vähendada kutse esitamise ja õppimiseks tähtajalise elamisloa taotlemisega seotud halduskoormust. Lisaks palub ülikool täpsustada, kas ja kuidas teavitatakse kavandatavas VMS-i § 163 lõikes 2 kirjeldatud PPA päringust kutsujat.	<u>Selgitus</u> Muudatuse eesmärk on võimaldada välismaalasel ja tema Eestisse kutsujal suhelda Eestiga elektrooniliselt ühe akna põhimõttel ning soodustada elektroonilist asjaajamist. Eelnõuga kavandatakse luua õiguslik alus andmevahetuseks. Kuna andmed, mille õppeasutused esitavad EHIS-sse ning mida PPA vajab VMS-s sätestatud tingimustele ja nõuetele vastamise kontrollimiseks, on erinevad, jääb õppeasutustele kohustus esitada PPA-le andmed, mida ei pea kandma EHIS-sse. PPA eestvedamisel hakatakse arendama vastavaid tehnilisi lahendusi, mille käigus püüame arvestada erinevate osapoolte soovide ja vajadusega.
2. Eelnõu § 1 punktiga 9 täiendatakse VMS-i § 91¹ lõikega 1³, millega nähakse ette, et PPA-s võib pikaajalist viisat taotleda välismaalane, kes viibib riigis ebaseaduslikult, kuid kellel puudub mõjuval põhjusel võimalus esitada D-viisa taotlus Eesti välisesindusele, välja arvatud juhul, kui tema lahkumiskohustus kuulub sundtäitmisele. Tartu Ülikool palub täpsustada, kas selle lõike alusel on võimalik viisat taotleda ka isikul, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuks VMS-i § 173 lõikest 1 lähtuvalt. Ülikooli vaates on oluline, et isikud, kelle elamisluba tunnistatakse kehtetuteks eeskätt osakoormusesse langemise (teatud olukordades ka eksmatrikuleerimise) tõttu, saaksid Eestis viibides (ehk PPA-s) taotleda pikaajalist viisat, et jätkata õpinguid osakoormuses või eksternina. Pikaajalise viisa taotlemist võimaldavate Eesti välisesinduste hulk on väike ja kohustus neisse reisida muudab osakoormusesse langemisel võimatuks ilma pikema pausita õpinguid jätkata. Juhul kui kavandatakse VMS-i § 91¹ lõige 1³ kirjeldatud olukorrale ei laiene, siis palume leida muu lahendus tagamaks üliõpilastele sujuv võimalus õpingud lõpule viia.	<u>Selgitus</u> Muudatuse eesmärk on ühtlustada D-viisa taotluse Eestis esitamise regulatsiooni tähtajalise elamisloa taotluse Eestis esitamise regulatsiooniga. Tegemist on pigem erandjuhtude jaoks loodud olukordadega, kui välismaalasel tuleb põhjendada ja tõendada, miks ta kasutab Eestis D-viisa taotluse esitamise õigust.
3. Ettepanek pikendada tähtajalise elamisloa kehtivusaja lõppemisele järgnevat seaduslikku Eestis viibimise aega kolme kuu võrra ehk 360 päevani juhul, kui tähtajaline elamisluba oli antud	<u>Mitte arvestatud</u> Ettepanek teadmiseks võetud. Küsimus vajab täiendavat analüüsi, mistõttu ei ole kõnesoleva eelnõu raames sellega võimalik arvestada.

õppimiseks. VMS-i § 43 lõike 1 punkti 8 ja lõike 5 kohaselt on õppijal seaduslik alus viibida Eestis 270 päeva jooksul tähtajalise elamisloa kehtivusaja lõppemise päevast arvates. Viibimisõiguse eesmärk on võimaldada üliõpilastel pärast õpingute lõpetamist jääda Eestisse töötamise või ettevõtte asutamise eesmärgil. Praktikas kasutavad üliõpilased elamisloa lõppemisele järgnevat 270 päeva õpingute lõpetamiseks, kui nende õppeaeg on kõrgharidusseaduses ja ülikoolide õppekorraldusega ette nähtud tingimustel pikenenud ühe õppeaasta võrra (nt õpirändes osalemise või akadeemilisel puhkusel viibimise tõttu) PPA ei pikenda elamisluba õppimiseks üheks õppeaastaks, vaid eeldab, et pikenenud õpingute lõpetamiseks kasutatakse nimetatud 270 päeva kehtivat viibimisalust. Elamisloa õppimiseks pikendamise võimalus on ainult õpingute pikenemisel eesti keele süvaõppe läbimise tõttu ja doktoriõppes. Reeglina lõpeb elamisluba õppimiseks õppekava nominaalse õppeaja lõpuga, milleks on augustikuu viimane kuupäev vastaval õppeaastal. See on õigustatud periood, sest Tartu Ülikooli õppekorralduseeskirjas sätestatud juhtudel on üliõpilasel õigus sooritada õppetööd, eeskätt eksameid, praktikume jm praktilist tegevust, või kaitsta lõputöö õppeaasta lõpuni, st augusti lõpuni. Elamisloa lõppemisel järgnev 270-päevane Eestis viibimise periood kestab seega järgmise õppeaasta maikuuni, ei ole piisav ühe õppeaasta võrra pikenenud õpingute lõpetamiseks. Sellises olukorras peab üliõpilane õpingute lõpetamiseks, st paariks kuuks, taotlema pikaajalise viisa (D-viisa). On juhtumeid, kus ülikool peab viisa taotlemisega seonduvalt vastama PPA küsimustele, mis lähtuvad eeldusest, et ühe õppeaasta võrra pikendatud õpingud peaks saama lõpetada varem, näiteks mis põhjusel isik ei ole veel lõpetanud kooli, kas isik on läbinud kõik õppeained ning kas tal on jäänud teha vaid lõputöö, kas isik peab reaalset viibima Eestis lõputöö tegemiseks jne. Elamisloa kehtivusja lõppemisele järgneva seadusliku Eestis viibimise aja pikenemine kolme kuu võrra vähendaks PPA halduskoormust pikaajaliste viisade väljastamisel olukorras, kus neid vajatakse tegelikult vaid lühikeseks perioodiks, ja leevendaks üliõpilaste teadmatust ja muret Eestis õpingute lõpetamise osas.	
4. Eelnõu § 1 punktiga 7 muudetakse VMS-i § 62² lõiget 3 selliselt, et edaspidi võib välismaalase alaealisele lapsele anda viisa temaga samadel tingimustel ainult juhul, kui ta on üksikvanem. Ülikool juhib tähelepanu, et ka kahe vanemaga lapse puhul	<u>Selgitus</u> Muudatus ei välista välismaalase perekonnaliikmele viibimisaluse andmist välismaalase külastamiseks. Muudatuse sisuks on, et iga viisataotluse kohta tehakse eraldi

võib esineda olukordi, kus tema eest on võimalik hoolitseda ainult ühel vanemal. Seega ei saa ka kahe vanemaga laste puhul rääkida ainult õppima asunud vanema külastamise vajadusest. Eestis õppima asumine ei ole tõepoolest välismaalase põhiõigus, aga soov või vajadus oma last kasvatada ei peaks ka liigselt piirama isiku võimalust Eestis õppima asuda.	kaalutlusotsus ning kontrollitakse muu hulgas viisa taotlemise eesmärgipärasust ja seda tõendavaid dokumente ning viisaga antava viibimisaja põhjendatust. Seega saab välismaalase perekonnaliige teda soovi korral Eestis külastada ja välismaalase alaealisel lapsel on võimalik säilitada kontakt mõlema vanemaga.
Wise, Bolt, ReloEst, MoveMyTalent, Veriff	
1. Leiame, et eelnõu rakendamisega kaasneb oluline negatiivne majanduslik mõju tehnoloogiaettevõtetele, eriti idu- ja kasvuettevõtetele. Antud sektorites on läbivalt aktuaalne tööjõupuudus, mida ei suuda katta kohalik tööjõuturg. Samas panustavad kasvuettevõtted oluliselt Eesti majandusse: kasvuettevõtte viisat kasutavad ettevõtted tasusid 2023. aastal 116,8 M eurot tööjõumakse ning nende ettevõtete käive oli 480.5 M eurot. Kokku töötas nendes ettevõtetes 4582 inimest. Antud eelnõu ettepanekud ei toeta ka MKM-i majandusplaani eesmärki luua tööjõu- ja hariduspoliitika, mis toetab ettevõtlust. Nagu ka eelmainitud majandusplaanis on märgitud, on kõige suurem puudus on kõrgharidusega tippspetsialistidest; eeldatav uue tööjõu vajadus turul on ligi 50% rohkem kui pakkumus kõrgharidusõppes. OSKA prognoosi kohaselt on paljudes valdkondades ligi kolmandik tööjõust järgmise kümne aasta jooksul pensionile jäämas ja väheneva rahvastikuga riigis ei suuda loomulik iive seda tühimikku nii kiirelt täita (MKM, n.d). Ettepanekud: Eelnõu § 5 punktidega 1 ja 3 muudetakse MKS-i § 25⁵, milles on reguleeritud töötamise registri (edaspidi TÖR) kande alust. <u>Punktiga 1</u> nähakse MKS-i § 25⁵ sissejuhatavas lauseosas ette, et TÖR-i kanded tehakse lisaks äriregistri, mittetulundusühingute ja sihtasutuste registri ning rahvastikuregistri andmetele ka ETR-i, viisaregistri ja LTR-i andmetele tuginedes. <u>Punktiga 3</u> täiendatakse MKS-i § 25⁵ punktiga 6, millega nähakse ette, et TÖR-i kande alus on ka VMS-i alusel tehtud otsus Eestis viibimise või töötamise õiguse andmise või lõpetamise kohta. Muudatuste tulemusena tekib tööd võimaldaval isikul võimalus sisestada TÖR-i kandeks vajalik andmekoosseis LTR-i või ETR-i, pärast mida liiguvad andmed TÖR-i. Muudatused vähendavad tööandjate halduskoormust ning muudavad välismaalase tööle võtmise mugavamaks ja kiiremaks. Kommentaari: TÖR kande mittetegemine ei muuda välismaalaste Eestisse värbamist mitte kuidagi lihtsamaks. Sellega pole	<u>Selgitus</u> Muudatuse eesmärgiks on tõhustada andmevahetust nii tööandjate kui ka riigi jaoks. E-teenuste arendamine ja ühe akna põhimõtte kasutusele võtmine annavad PPA-le ja teistele järelevalveasutustele oluliselt paremad võimalused, et senisest kiiremini ning tõhusamalt avastada elamislubade ja viisade väärkasutust ning ebaseaduslikku sisserännet ja seeläbi tagada turvalisus, avalik kord ja riigi julgeolek. Muudatus aitab näiteks välistada olukordi, kus erinevatele riigiasutustele esitatakse erinevaid andmeid või jäetakse need üldse esitamata (erinevad nimekujud, TÖR kanne jääb üldse tegemata). Kui töötamise alguskuupäev pärast tööandja poolt LTR iseteeninduskeskkonnas esitatud andmete edastamist muutub, siis on võimalik olukorda lahendada läbi PPA või tööandja saab ise andmeid korrigeerida läbi TÖR kande muudatuse.

tööandjatel kunagi probleemi olnud, sest TÖR kanne tuleb teha iga Eestis töötava isiku (k.a kodaniku) puhul. Lühiajalise töötamise registreerimine (edaspidi LTR) perioodi algus ei ole alati automaatselt töötamise algus. Seega teeks LTRi alusel automaatse TÖR kande tegemine tööandjate elu hoopis keerulisemaks, kuna nad peaksid minema manuaalselt seda muutma. Näiteks LTR periood viisa riigi kodanike puhul algab ajast, mil soovitakse viisat alustada (saatkondade nõue). Viisa algusaeg ei ole töötamise algus. Asjaolu, et PPA saaks TÖRist automaatselt andmeid välismaalaste TÖR kannete peatamise kohta, aitaks küll menetlustele kaasa, kuid välja pakutud süsteem tekitaks praktikas kindlasti rohkem segadust ja suurendaks halduskoormust.	
2. PPA rändevaldkonna andmekogude kaasajastamine (§ 1 p-d 1, 10–14, 32–38, 61–64 ja 67, § 3 p 2 ning § 5 p 2). Juhitud rändepoliitika lahutamatu osa on tõhusad meetmed elamislubade ja viisade väär- kasutuse ärahoidmiseks ning ebasoovitava ja ebaseadusliku sisserände ennetamiseks ja tõkestamiseks. Tõhusate meetmete rakendamine eeldab nii paindlikku õiguskeskkonda kui ka ajakohaseid ja ökonoomseid IKT-lahendusi. PPA on valmis saanud arendustööd, millega viidi lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetlus uude keskkonda. Lisaks alustab PPA tegevusi, et võtta kasutusele elamisloa ja elamisõiguse taotluste esitamiseks iseteeninduskeskkond ning viia elamisloa ja elamisõiguse menetlus uude menetluskeskkonda, menetlust automatiseerida ja muuta see paberivabaks. Seeläbi on võimalik tõhustada menetlusi, optimeerida menetluskoormust ja tõsta rändekontrolli võimekust. 2023. aastal esitati PPA-le 9939 lühiajalise Eestis töötamise registreerimise ning 14 827 elamisloa ja elamisõiguse taotlust. PPA prognoosib, et 2024. aastal esitatakse neile suurusjärgus 12000 lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotlust ja elamisloa taotluste arv kasvab lähiaastatel 15% ringis. Kommentaar: ettepanek tööandja kutse edastamine võiks tulevikus olla sarnane LTR-i keskkonnale, mis on kasutajasõbralik ja mugav. Selliselt saaks taotleja täita omaltpoolt ära online-taotluse ja alles seejärel läheb PPAsele ennast tuvastama. Alternatiivina võib jälgida praktikat ka mitme teise riigi eeskujul, kus taotleja läheb PPAsele alles siis sõrmejälgi andma ja tuvastama, kui elamisluba on kinnitatud ning elamisloa väljastus toimuks pärast seda, kui isik on oma sõrmejäljed andnud ning ta on tuvastatud.	<u>Arvestatud</u> Elamisloa taotluste iseteeninduskeskkonna arendused on planeeritud nii, et need hõlmavad ka kutsuja (nt tööandja) jaoks andmete edastamiseks mugavamate lahenduste loomist. Ehk ka kutsuja ei pea enam tulevikus edastama e-postiga digitaalselt allkirjastatud kutset, vaid saab vajalikud andmed sisestada ja edastada PPA-le iseteeninduskeskkonna kaudu.

3. Täiendatakse MIGIS-e andmekoosseisu. VMS-i § 297¹ lõike 1 kohaselt on MIGIS-e eesmärk tagada avalik kord ja riigi julgeolek välismaalase Eestis ajutise viibimise, Eestis elamise ja töötamise ning Eestist eemalviibimise asjaolude üle riikliku järelevalve teostamise kaudu. Isiku tuvastamisel veendub PPA, et isik on see, kes ta väidab ennast olevat. Isikusamasuse kontrollimisel võrreldakse isikut ja tema isikut tõendavat dokumenti. Välismaalasel peab olema Eestis viibimiseks õiguslik alus ja dokument. Kui välismaalane taotleb Eestis viibimiseks viisat, lühiajalise Eestis töötamise registreerimist või elamisluba, peab ta andma sõrmejäljed ja esitama PPA-le ka foto või tegema selle PPA teeninduse digikioskis. Kommentaar: Palume selgitust kas antud eelnõu jõustumine tähendab lühiajalise töötamise registreerimise puhul lisanõuet sõrmejälgede andmiseks? Antud ettepaneku jõustumisel oleks negatiivne mõju välistalentide tööleasumisel ning teeks nende tööleasumise protsessi veelgi keerulisemaks.	<u>Selgitus</u> Lühiajalise Eestis töötamise registreerimise menetluses on ja säilib foto esitamise nõue (sõrmejälgi andma ei pea).
4. Eelnõu § 1 punktiga 57 täiendatakse VMS-i § 213 lõikega 12, milles sätestatakse, et kui välismaalane on andmed ja tõendid esitanud elektroonilise kanali kaudu, kinnitab ta nende õigsust tähtajalise elamisloa taotluse allkirjastamisega. Taotluse võib allkirjastada selle vastuvõtmiseks pädeva asutuse infotehnoloogilise vahendiga. Muudatuse eesmärk on tagada, et andmete ja tõendite õigsus saaks läbi tähtajalise elamisloa taotluse allkirjastamise kinnitatud ka juhul, kui andmed ja tõendid esitatakse PPA iseteenindus- keskkonnas. Samuti on eesmärk soodustada senisest rohkem paberivaba asjaajamist. Praegu täidab välismaalane kõigepealt PDF-failis taotlusankeedi ja prindib selle välja ning esitab selle seejärel omakäelise allkirjaga PPA või Eesti välisesinduse teenistujale. Edaspidi ei pea PPA iseteeninduskeskkonnas esitatud tähtajalise elamisloa taotlust välja printima ning välismaalane saab andmete ja tõendite õigsust kinnitada allkirjaga otse ekraanil kuvataval taotlusel. Muudatus toetab pikaajalist eesmärki võimaldada ametiasutustega paberivaba asjaajamist ja teha igapäevased toimingud paindlikumaks. Kui välismaalane esitab tähtajalise elamisloa taotluse isiklikult, tuvastab PPA või Eesti välisesinduse teenistuja tema isiku, veendub, et allkiri antakse infotehnoloogilise vahendi abil oma käega, ja kinnitab taotluse esitamist ajatempliga. Muudatus, mis võimaldab allkirjastada tähtajalise elamisloa taotluse	<u>Selgitus</u> Regulatsioon on loodud etteulatuvalt isikut tõendavate dokumentide valdkonna regulatsiooni eeskujul. Soov on liikuda paberivaba menetluse suunas, mis eeldab ka allkirjastamiseks uute tehnoloogiliste vahendite kasutuselevõttu (näiteks tahvelarvutid või muud taotluse allkirjastamist võimaldavad seadmed).

selle vastuvõtmiseks pädeva asutuse infotehnoloogilise vahendiga, tehakse õigusselguse eesmärgil ja see ei kohusta PPA-d ega VÄM-i oma menetlust muutma, kuid võimaldab paberivaba menetlust siis, kui vajalikud ettevalmistustööd on tehtud. Samasugune võimalus on kehtivas õiguses loodud isikut tõendavate dokumentide taotluste esitamisel. Kommentaar: Palume selgitust, mida antud eelnõu ettepanek tähendab. Rõhutame vajadust hoida protsessid erinevates asutustes ühetaolised.	
5. Lühiajaline Eestis töötamine ainult D-viisa alusel (§ 1 p-d 16, 19, 20, 24 ja 45) Eelnõu § 1 punktiga 16 muudetakse VMS-i § 106 lõiget 1 ning sätestatakse, et lühiajaliselt võib Eestis töötada välismaalane, kelle töötamine on enne tööle asumist PPA-s registreeritud ja kellele on antud VMS-i alusel D-viisa, kui VMS-s ei ole sätestatud teisiti. Kehtiva VMS-i § 106 lõike 1 kohaselt võivad lühiajaliselt Eestis töötada kõik välismaalased, kes viibivad Eestis ajutiselt viisa või viisavabaduse alusel ja kelle lühiajaline Eestis töötamine on registreeritud. Välismaalasel, kes viibib Eestis seadusliku aluseta, on see keelatud. Lühiajaliselt Eestis töötamise õigus võib tuleneda vahetult seadusest või välislepingust, kuid üldjuhul peab selle õiguse saamiseks registreerima töötamise PPA-s. Välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerib tööandja. Juhul, kui lühiajaliselt Eestis töötamiseks on vaja taotleda viisa, registreerib tööandja kõigepealt lühiajalise Eestis töötamise ja seejärel taotleb välismaalane viisat. Lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse saab tööandja esitada PPA iseteeninduskeskkonnas. Taotluse menetlemise aeg on hetkel kuni 15 tööpäeva. Muudatuse kohaselt võib lühiajaliselt Eestis töötada ainult välismaalane, kelle töötamine on registreeritud ja kellele on VMS-i § 60 alusel antud D-viisa. See tähendab, et D-viisa on edaspidi lühiajalise Eestis töötamise eeldus ja üldjuhul – välja arvatud Euroopa Liidu õigusest tulenevad erandid ja riigisiseses õiguses ettenähtud soodustatud rühmad – ei tohi Eestis töötada välismaalane: - kes on saanud lühiajalise viisa (edaspidi C-viisa); - kellel on mõne muu Schengeni konventsiooni liikmesriigi pädeva asutuse antud D-viisa, mis võimaldab Eestis viibida seaduslikult 90 päeva 180 päeva jooksul, või - kes külastab Eestit viisavabastuslepingu alusel.	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud.

C-viisa alusel viibimist võimaldatakse viisaeeskirja I lisas esitatud taotlusankeedis loetletud peamisel eesmärgil:

- 1) turism,
- 2) ärireis,
- 3) sugulase või tuttava külastamine,
- 4) kultuur,
- 5) sport,
- 6) ametireis,
- 7) õpingud,
- 8) transiit või
- 9) meditsiinilised põhjused.

Viisavabastus- lepingute peamine eesmärk on soodustada riikidevahelisi kultuuri-, spordi- ja majandussuhteid.

C-viisa alusel või viisavaba viibimise peamine eesmärk ei ole seega riigis töölepingu alusel töötamine, vaid lühiajaline külastamine. Muudatuse tulemusena on paremini seotud välismaalase ajutise viibimise aluse kestus ja lühiajalise Eestis töötamise lubatud pikim aeg, mis on 365 päeva 455 järjestikuse päeva jooksul.

D-viisa antakse kuni 12 kuuks, mis loob selguse viibimisaluse menetluses ja lubatud viibimisaja arvestamisel. D-viisa lühiajalise Eestis töötamise tingimusena ei tähenda, et välismaalane ei saa tulla Eestisse ka edaspidi C-viisa või viisavabaduse alusel ja taotleda D-viisat lühiajaliseks töötamiseks Eestis viibides. Pärast seda, kui tööandja on registreerinud välismaalase lühiajalise Eestis töötamise, saab välismaalane esitada D-viisa taotluse PPA-s, kuid ta ei tohi töötada muul alusel Eestis viibides ja D-viisa taotluse menetluse ajal. Lühiajalise Eestis töötamise sidumine D-viisaga võimaldab kontrollida Eestisse tööle tuleva välismaalase tausta ja annab tööandjale suurema kindluse, et välismaalane on usaldusväärne. Samuti annab muudatus kindluse Eestis tööle asuvale välismaalasele, et tal on lubatud riigis viibida ja töötada kuni 12 kuud. Lühiajalise Eestis töötamise sidumist D-viisaga toetab ka praktika. Viimasel kolmel aastal on PPA registreerinud lühiajalise Eestis töötamise 3,5%-l juhtudest lühemaks ajaks kui 91 päeva²¹. See näitab, et välismaalased tulevad Eestisse tööle sooviga töötada siin pikemat aega. Muudatuse järel säilib välismaalasel jätkuvalt võimalus taotleda ka tähtajalist elamisluba töötamiseks, sealhulgas lühiajaliseks Eestis töötamiseks. **Kommentaari:** Viisa taotlemise protsess on täna relokatsiooni pudelikael, sellesse panustavad Eesti saatkondade vähesus, protsessi ettearvamatus ja pikkus. Peame vajalikuks

tõhustada LTR protsessi, sest selle protsessi käigus on võimalik välja sõeluda need taotlejad, kellele turvalisuse kaalutlustel ei ole võimalik väljastada LTRi, võimaldades ajasäästu nii tööandjale kui töötajale. Alternatiivina näeksime lahendust, kus võimaldatakse LTRi alusel ilma viisata töötamist maksimaalselt kaheks kuuks. Selliselt saaks viisavabadest riikidest või teisest Schengeni riigist elamisloaga Eestisse tulijad LTRi alusel tööd alustada ajal, mil viisat taotletakse. Sellisel juhul oleks Eesti eelisseisus teiste EU riikide ees, kus sarnaselt nendele ettepanekutele läheb tööle asumisega väga kaua aega, kuna viisa on vajalik.	
6. Muudatusettepanek, mis kohustaks edaspidi välismaalastel Eestis töötamiseks taotleda D-viisat on ülimalt negatiivse mõjuga nii idu- kui kasvuettevõtetele. Antud ettepanek pikendaks praktikas tööle asumise aega oluliselt ning tõstab tööandjatel välismaalaste värbamise kulusid, kuna igal juhul tuleb külastada kas saatkonda või PPA-d. Lisaks, viisamanetluse ajal tuleb töötajal viibida kas välisriigis, kus asub Eesti saatkond, või Eestis, ilma, et oleks võimalik tööle asuda. Näitlikustamiseks esitame siinkohal Bolti näitel muudatusettepanekute maja. Lisaks muudab D-viisa nõue tööandjate vahetamise protsessi Eestis. Praeguse seaduse puhul on võimalik lühiajaline töötamine PPA-s registreerida, kui töösuhe endise tööandjaga on lõppenud ja uue tööandjaga seotud elamisluba ei ole veel välja antud. Elamisluba ei tühistata selleks perioodiks ning see annab elamisõiguse, kuid mitte töötamisõigust. Seetõttu praeguses praktikas on vajalik lühiajalise töötamise registreerimine. Uue seaduse puhul on lühiajalise töötamise registreerimiseks vajalik D-viisa, mida nendel inimestel ei ole, ega ole võimalik ka taotleda kehtiva elamisloa olemasolu tõttu. Seetõttu võib töövahetuse protsess võtta aega ca 3 kuud ettevalmistusest kuniks elamisloa otsus välja antakse. Praegu on see protsess kuni 15 tööpäeva + ettevalmistusaeg andmete kogumiseks. Kuna Eestis on tööandjale etteteatamisaeg 30 päeva, siis selle perioodi jooksul jõuab ka paberimajanduse korda ajada. Tulevikus peavad aga töötajad oma tööandjat informeerima 2-3 kuud ette enne töölt lahkumist, mida ei pruugi ka kõik ettevõtjad aktsepteerida. Kuna idu-ja kasvusektoris on levinud töötajate liikumine erinevate idu-ja kasvuettevõtete vahel, on ettepanekul oluline negatiivne mõju antud sektorile.	<u>Arvestatud</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud.

Palume siinkohal kohandada erand idu- ja kasvuettevõtetele, sest antud valdkondades on kiire menetlusprotsess võtmetähtsusega.	
7. Tööandja Eestis registreerimise nõue (§ 1 p-d 15, 17 ja 21) Eelnõu § 1 punktidega 15, 17 ja 21 nähakse lühiajalise Eestis töötamise registreerimisel ja töötamiseks tähtajalise elamisloa andmisel ette nõue, et tööandja peab olema kantud Eesti äriregistrisse. Selleks muudetakse VMS-i § 105 lõiget 3, § 106 lõike 11 punkti 2, lõiget 3, lõike 4 sissejuhatavat lauseosa ning lõikeid 5 ja 11, § 140 lõike 2 punkti 5, § 176 lõiget 2, § 177 lõikeid 1–12, § 181 lõike 1 punkti 8, lõike 2 punkti 2, lõikeid 3 ja 4, lõike 5 sissejuhatavat lauseosa ning lõikeid 5¹ ja 7 ning § 192 lõike 2¹ punkti 1. Kommentaar: palume selgitust, mida tähendab antud muudatusetpanek filiaalidele ning millist mõju avaldab ettepanek nendele idu- ja kasvuettevõtetele, kes tegutsevad Eestis filiaalina.	<u>Selgitus</u> Eestis välismaa äriühingu filiaalina tegutseval idu- või kasvuettevõttel on võimalik ennast registreerida Eesti äriregistris. ÄRS § 2 lõike 1 kohaselt on äriregister riigi infosüsteemi kuuluv andmekogu, mille pidamise eesmärk on koguda, säilitada ja avalikustada teavet Eesti õiguse järgi asutatud eraõiguslike juriidiliste isikute, Eestis tegutsevate füüsilisest isikust ettevõtjate ja välismaa äriühingute filiaalide kohta.
8. Eelnõu § 1 punktiga 26 muudetakse VMS-i § 107¹ lõike 1 sissejuhatavat lauseosa, et täpsustada lühiajalise Eestis töötamise registreerimise regulatsiooni. Nähakse ette, et kui tööandja on esitanud PPA-le välismaalase lühiajalise Eestis töötamise registreerimise taotluse ja soovib registreerida välismaalase lühiajaliselt Eestis töötama: - õpetaja, teadlase, akadeemilise töötaja või tippspetsialistina, - iduettevõttes, - ettevõtjasiseselt üleviidud töötajana, - teenuse osutamiseks või - hooajatöötajana juhul, kui välismaalane on viimase viia aasta jooksul töötanud Eestis hooajatöötajana, on välismaalase lühiajaline Eestis töötamine seaduslik kuni taotluse kohta otsuse tegemiseni. Kommentaar: näeme siinkohal vajadust ühtlustada tingimused idu- ja kasvuettevõtetele. Kasvuettevõtte definitsioonile vastavad ettevõtted on end juba Eestis tõestanud (üks kasvuettevõtte definitsiooni kriteeriume on, et ettevõtte on tasunud möödunud aastal 1 miljon eurot tööjõumakse) ning vajavad endiselt kiire kasvu jätkumiseks erisugust tööjõudu, keda kohalikult tööturult pole alati võimalik leida. Kasvuettevõtte viisat kasutavad ettevõtted omavad ka märgilist rolli Eesti majandusele: 2023. aastal tasusid need ettevõtted 116,8 M eurot tööjõumakse ning	<u>Arvestatud</u>

nende ettevõtete käive oli 480.5 M eurot. Kokku töötas nendes ettevõtetes 4582 inimest. Ettepanek ühtlustada idu- ja kasvuettevõtete lühiajalise töötamise registreerimise tingimused, võimaldades ka kasvuettevõtetel kiirendatud korras tööle registreerida kasvuettevõtte erisuse alusel tulnud töötajaid.	
9. Eelnõu § 1 punktiga 55 täiendatakse VMS-i § 210² lõiget 1 punktidega 4 ja 5, millega täiendatakse püsivalt Eestis elama asumiseks tähtajalise elamisloa andmise lisatingimusi nõuetega: 1) läbida kohanemisprogramm ja 2) osata eesti keelt vähemalt A2-tasemel. Kommentaar: Juba täna on keeruline leida kohti keelekursustele, mistõttu on mitmed idu- ja kasvuettevõtted olnud survestatud korraldama keelekursusi iseseisvalt. Kuidas tagatakse keelekursuste võimaldamine suurenenud koormusega? Leiame, et kohanemisprogrammi pakkumine on vajalik, ent seda ajal, kui välismaalane on Eestisse äsja saabunud. Antud eelnõu kohaselt oleks enamus välismaalasi Eestis juba mõnda aega viibinud ning seega ka juba siin kohanenud. Teeme ettepaneku võimaldada kohanemisprogrammis osaleda Eestisse alles saabunud välismaalastel.	<u>Arvestatud</u> Nõustume, et oluline on tagada uussisserändajatele võimalikult kiiresti pärast Eestisse saabumist kohanemisprogrammis osalemine. Vastavad kommentaarid on edastatud Kultuuriministriumile, kelle ülesanne on tagada lõimumise valdkonna poliitika kujundamine ja koordineerida selle elluviimist.
10. Eelnõu § 1 punktidega 39–42 muudetakse VMS-i § 124 lõike 2 punkti 11 ja lõiget 3 ning § 125 lõike 1 punkti 7 ja täiendatakse § 124 lõiget 2 lõikega 11¹, et täpsustada avaliku korra ja riigi julgeoleku tagamiseks tähtajalise elamisloa andmisest keeldumise aluseid, kui välismaalane töötab või on töötanud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuses või muus jõustruktuuris, on seotud või on olnud seotud välisriigi luure- või julgeolekuteenistuse või muu jõustruktuuriga või on põhjendatud alus arvata, et see on nii olnud. Töötamise all mõistetakse nii tegevteenistust kui ka lepingulist teenistust. Kommentaar: Palume täpsustada, kas kohustuslikku riiklikku sõjaväeteenistust arvestatakse. Antud ettepanek puudutab paljusid ning vähendaks oluliselt spetsialistide värbamist.	<u>Selgitus</u> Elamisloa taotlemisel esitatavad andmed ja lisadokumendid on sätestatud siseministri 12. jaanuari 2017. aasta määruses nr 7. Nimetatud määruse § 49 lõike 1 punkti 22 kohaselt tuleb tähtajalise elamisloa taotlemisel muu hulgas esitada andmed selle kohta, kas taotleja teenib või on teeninud välisriigi kohustuslikus ajateenistuses, relvajõududes, kaadrisõjaväelasena või luure- või julgeolekuteenistuses, osaleb või on osalenud sõjaväelises operatsioonis väljaspool Eestit või töötab või on töötanud riiklikus või mitteriiklikus relvastatud organisatsioonis või üksuses. VMS § 31 lõikest 1 tulenevalt on isik kohustatud haldusorgani nõudmisel esitama täiendavaid või täpsustavaid andmeid või tõendeid menetluses tähtsust omavate asjaolude kohta.
11. Eelnõu §-ga 4 täiendatakse KarS-i § 260¹ lõike 1 sissejuhatavat lauseosa, mille kohaselt karistatakse Eestis ilma seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamise eest tööandjat. Täpsustatakse, et sellise teo eest karistatakse ka tööandja juhatuse liiget või muud esindajat, kui	<u>Selgitus</u> Selgitame, et tööandja kui välismaalase Eestisse kutsuja kohustused sätestab VMS ning neid eelnõuga ei muudeta. KarS § 260¹ täpsustus tehakse selleks, et ühtlustada KarS § 260¹

tööandja on oma kohustuse täitmise talle delegeerinud. Riigikohus on leidnud mitmes lahendis, arvestades KarS-i derivatiivse vastutuse põhimõtet, et tegutsemiskohustuse peab seaduses sätestama peale juriidilise isiku ka füüsilisele isikule. Lahendites on käsitletud eelkõige eriseadustes sätestatud väärtekoosseisude kohaldamist. Küsimus on juriidilisele isikule KarS-i § 14 lõike 1 kohaselt vastutuse omistamises, mis nõuab lisaks eriseaduste muutmisele ka KarS-i eriosa muutmist. Nii VMS-s kui ka KarS-s sätestatud süüteo saab panna toime üksnes tööandja kui juriidiline isik, aga kuna juhatuse liikmele või muule esindajale ei ole sätestatud tegutsemiskohustust, ei ole kellelgi justkui ettevõtte nimel tegutsemise kohustust. Riigikohus on rõhutanud, et juriidilise isiku ja tema juhatuse liikme kohustusi ei saa samastada ning juhatuse liige saab juriidilise isiku kõrval isiklikult vastutada juhul, kui seadusega on tegutsemiskohustus pandud ka temale. Õiguskorraldus on tekitanud olukorra, kus seadusenõuete täitmata jätmisele ei järgne karistust. PPA korraldab süstemaatiliselt kontrollkäike välistöötajate ja nende tööandjate kontrollimiseks. Kahjuks on korduskontrolli tulemused samad: samade tööandjate juures avastatakse ebaseaduslikult töötavaid välismaalasi ja vahetuvad ainult välistöötajad. Riigikohtu lahendite kohaselt saab võtta vastutusele ebaseaduslikult töötava välismaalase, kuid mitte tööandja. Vaid üksikisiku käitumise taunimine ei muuda aga tööandja suhtumist ega suuna teda õiguskorrale käitumisele. Seetõttu täpsustatakse KarS-i § 260¹ lõiget 1 nii, et edaspidi oleks võimalik võtta Eestis seadusliku aluseta viibivale välismaalasele töötamise võimaldamise eest rikkumise toimepanijaid vastutusele. Kommentaar: Palume antud ettepanekus arvestada selliste juhtudega, kui tööandja on omalt poolt teinud kõik, et kontrollida viibimisaluse legitiimsust (nt elamisluba abikaasa juurde) ja kaitseks tööandjat olukordade eest, kus töötaja pole tööandjat teavitanud, asjaolu muutvaid detaile (näiteks lahutus). Leiame, et ei ole mõistlik anda kohustust tööandjale kontrollida muudel alustel väljastatud elamisloa kehtivust.	regulatsiooni VMS-is 24.05.2022 jõustunud muudatustega.
12. Eelnõu § 1 punktiga 66 täiendatakse VMS-i § 291 lõikega 5, et reguleerida välismaalase kutsuja kohustuste lõppemist. See on tekitanud praktikas küsimusi, kuna VMS-s puudub selge regulatsioon, millal kutsuja kohustused lõppevad. Õigusselguse huvides nähakse lõikega 5 ette, et need lõppevad, kui:	<u>Selgitus</u> Välismaalase Eestisse saabumise, Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise aluseid ning vastutust käesolevas seaduses sätestatud kohustuste rikkumise eest reguleerib VMS. TÖR kande lõpetamine on oluline tööandja teavitamiskohustuse täitmisel. VMS § 285

1) välismaalasele antakse Eestis viibimiseks uus seaduslik alus; 2) välismaalase lühiajaline Eestis töötamine registreeritakse uue tööandja juurde või 3) välismaalane lahkub Eestist väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse §-s 17 nimetatud riiki ning on kandnud oma Eestis viibimise ja Eestist lahkumise kulud. Kommentaar: Palume täpsustada, mida tähendab TÖR kande lõpetamine. Antud ettepaneku puhul tundub, et TÖR kande lõpetamisest ei piisa, et välismaalane tööandjast lahti siduda.	lõike 1 kohaselt on tööandja kohustatud teavitama PPA-d välismaalase tema juurde tööleasumisest, lühiajalise Eestis töötamise registreerinud välismaalasega töösuhte aluseks oleva lepingu sõlmimata jätmisest, välismaalase tööle asumata jätmisest, töötamiseks antud tähtajalises elamisloas kindlaks määratud töötamise tingimuste muutumisest, töösuhte aluseks oleva lepingu ennetähtaegsest lõpetamisest ja välismaalase töötamise tegelikust lõpetamisest. Tööandjal ei ole teavitamiskohustust nende eespool loetletud andmete osas, mis ta on registreerinud töötamise registris.
13. Lisaks palume ka üldisemalt selgitust ja infot, millisel viisil on võimalik välismaa äriühingu filiaalidel, mis Eestis registreeritud, kuid mis ei ole seaduse mõttes äriühingud, kasutada VMS-s toodud võimalusi. Näide: kehtiv VMS § 62⁴ lg 2 näeb ette: Iduettevõtte käesoleva seaduse tähenduses on tegevust alustav Eestis registreeritud äriühingule kuuluv majandusüksus, mille eesmärk on sellise suure globaalse kasvupotentsiaaliga, innovaatilise ning korratava ärimudeli väljatöötamine ja käivitamine, mis aitab oluliselt kaasa Eesti ettevõtluskeskkonna arengule. Kuna filiaal, isegi kui ta on Eesti äriregistris, ei ole Eestis registreeritud äriühing, kuna filiaali ei peeta äriühinguks, siis kuidas saab filiaal antud näitel ja ka muude samalaadsete regulatsioonide puhul etteantud võimalusi kasutada?	<u>Selgitus</u> Välismaalase Eestisse saabumise, Eestis ajutise viibimise, elamise ja töötamise aluseid ning vastutust käesolevas seaduses sätestatud kohustuste rikkumise eest reguleerib VMS. Välismaa äriühingu filiaalil on võimalik olla tööandjaks, kui on täidetud VMS-is kehtestatud nõuded.
Bolt	
Digitaalsete protsesside puhul tuleks hinnata nende kulu vs kasu nii riigile kui tööandjatele, sest seadusmuudatuse ettepanekus välja toodud TÖRi registreeringu sidumine lühiajalise töötamise registreerimisega ei lihtsusta tööandjate elu, vaid tekitab topelttööd nii riigile kui ettevõtetele. Immigratsiooniprotsessid sõltuvad paljudest asjaoludest (viisa menetlusaeg, lennuplaan, majutuse saadavus, jne) ning seetõttu võib tihti algselt paika pandud töötamise algusaeg muutuda. See tähendaks seda, et lühiajalise töötamise registreeringu jooksul TÖRi kantud algusaega peab manuaalselt tööandja muutma minema. Juhul kui tööandja selle unustama peaks, võib töötamine hakata jooksmas enne töötaja reaalselt alguskuupäeva. Tööandjatel on kohustus töötamine hiljemalt samal päeval registreerida, mille tõttu võib juhtuda TÖRis kande vigu kui inimese töötamise algusaeg näiteks nädala võrra edasi	<u>Selgitus</u> Eelnõu § 1 p-d 16, 19, 20 ja 24 eelnõust välja jäetud. Selgituseks ettepanekule, mis puudutab kasvuettevõtetele täiendavate erandite lisamist, märgime, et nendega on arvestatud. Võtame teadmiseks toetuse muudatusele, mis puudutab püsivalt Eestisse elama asumiseks tähtajalise elamisloa andmisel täiendavate nõuete (A2 keelenõue ja kohanemisprogrammi läbimine) lisamist. Nõustume, et oluline on pöörata eraldi tähelepanu paindlike (sh e-keeleõppe) õppevormide arendamisele ja nendest teadlikkuse tõstmisele uussisserändajate ja tööandjate seas. Täname tööandjaid, kes on

lükatakse. Bolti kogemusest on ligi veeranditel kolmandatest riikidest relokeerujatel olnud vaja algusaega edasi lükata.

Lisaks mõistame riigi soovi parendada protsesse, et kindlustada julgeolekut ja maandada riske läbi immigrereerujate taustakontrolli tegemise. Tööandjad panustavad palju, et teha kindlaks, et tööleasuja on tõesti see kellena ta end väidab olevat, kuid mõistame, et riiklikele süsteemidele meil ligipääs puudub ning sealse kontrolli saaks siduda riikliku immigratsiooniprotsessiga.

Praegu on kolmandatest riikidest relokeerujate puhul olemas kaks erinevat protsessi, mille ajaline kiirus ja rahaline kulu on märkimisväärselt erinev. On protsessid, kus kolmandast riigist tulija vajab pikaajalist D-viisat, et Eestisse sisened aja siin tööd alustada ning on inimesed kes tulevad Schengeni viisavabadusega Eestisse ning saavad alustada tööd selle alusel koos LTR-ga. Schengeni viisavabadusega asub Eestisse tööle inimesi näiteks Ameerika Ühendriikidest, Suurbritanniast, Austraaliast, Uus-Meremaalt, Brasiiliast jne. Tegu on tipptalentidega, keda jahivad või Euroopa riigid, sest käes on spetsialiseerunud tööjõu kriis ning Eestist kohapealt kõikidele ametikohtadele inimesi ei leia.

Spetsialiseerunud tööjõu puudumine paneb omakorda ettevõtted olukorda, kus nad ei saa täita oma eesmärgi ning peavad vajadusel oma kontoritega kolima välismaale. Mõistetav on, et töötaja tööle võtmisel võiks olla riik uurinud lähemalt isiku tausta, et leevendada riske, kuid lühiajalise töötamisega D-viisaga sidumisel sellisel on ettevõtjatele ka negatiivseid mõjusid.

Esiteks pikendab see tööleasumise protsessi ja teiseks tõstab märgatavalt kulusid inimeste töölevõtmisel.

- Kuna riikidest, kus Eestisse saab reisida viisavabadusega ei ole olemas Eesti saatkondi, siis pikaajalise D-viisa taotlemiseks peab potentsiaalne töötaja esmalt reisima Eestisse ja siin taotlema D-viisat. Politsei- ja Piirivalveametist kohapeal võtab D-viisa saamine 10 tööpäeva aega (14 kalendripäeva).

- See tähendab, et tööandja peab oma kuludega lennutama töötaja Eestisse ning majutama teda Eestis üle 2 nädala, enne kui nad saavad olla kindlad, et inimene tohib üldse tööle asuda.

- Olukorras, kus näiteks töötajale D-viisat ei anta, on sunnitud tööandja oma kuludega inimese tagasi lennutama. Seda aega, rahalist kulu ja riske arvestades, oleks mõistlikum, kui inimeste tausta

omalt poolt leidnud võimalusi, et toetada välismaalaste eesti keele õpet.

Samuti nõustume, et oluline on tagada uussisserändajatele võimalikult kiiresti pärast Eestisse saabumist kohanemisprogrammis osalemine. Vastavad kommentaarid on edastatud Kultuuriministriumile, kelle ülesanne on tagada lõimumise valdkonna poliitika kujundamine ja koordineerida selle elluviimist.

Lisaks märgime, et eelnõu ja seletuskirja on kooskõlastusringi järgselt täiendatud A2 tasemel eesti keele oskuse nõudest eranditega. Analoogselt pikaajalise elaniku elamisloa ja kodakondsuse taotlemisel kehtivate erisustega nähakse eelnõuga püsivalt Eestisse elama asumiseks tähtajalise elamisloa taotlemisel keelenõude täitmisel ette järgmised erisused:

1. eesti keele eksamit ei pea sooritama välismaalane, kes on omandanud eesti keeles põhi-, kesk- või kõrghariduse;

2. eesti keele tasemeeksamist on vabastatud välismaalane, kes terviseseisundi tõttu pole püsivalt võimeline sooritama eesti keele tasemeeksamit;

3. välismaalane, kes terviseseisundi tõttu pole püsivalt võimeline sooritama eesti keele tasemeeksamit täies ulatuses, teeb eesti keele tasemeeksami sellises ulatuses ja viisil, mida tema terviseseisund võimaldab.

Välismaalase osalise või täieliku vabastamise eesti keele tasemeeksami sooritamise otsustab ekspertkomisjon arvestades Vabariigi Valitsuse 13.12.2017.a määruses nr 247 toodut. Ekspertkomisjoni otsuse peale võib kolmekümne päeva jooksul otsuse kättesaamise päevast arvates esitada kaebuse halduskohtule.

oleks võimalik kontrollida juba enne riiki saabumist ja suurte kulutuste tegemist.

- Eesti saatkondade nappus kahjuks ei soosi välisriikidest D-viisa taotlemist, sest enamus juhtudel tuleb lennutada töötaja teise riiki ning seal oodata kuni 30 kalendripäeva viisat. Saatkondade asukohti vaadates on kulu töötaja majutamisele kuni viisa saamiseni väga suur, enamasti üle 2000€, mille tõttu ka praegu ei ole valmis kõik ettevõtjad viisanõudega riikidest värbama protsessi pikkuse ja kulu tõttu.

- Kokkuvõttes muutuvad Eesti ettevõtted vähem konkurentsivõimeliseks teiste riikidega võrreldes ja nii on meil keerulisem leida talenti ning ehitada oma rahvusvahelist äri.

Potentsiaalseid lahendusi oleks kaks:

1) Lühiajalise töötamise registreerimise puhul suurem taustakontroll kui praegu.

2) D-viisa taotluse viimine veebi, mille järel tehakse kõik protseduurid enne inimese Eestisse saabumist. Eestisse saadud tuleks inimesel PPA-s anda vaid vajalikud biomeetrilised andmed, peale mida saaks koheselt viisa ning õiguse tööle asuda.

Kui töötaja peab Eestis ootama legaalselt alust töösuhte alustamiseks nädalaid, siis selle kulu peab enamus juhtudel kandma tööandja. Selles olukorras on tulevane töötaja ilma sissetulekuta. See muudab kindlasti paljude ettevõtete võimekust välismaalt värvata ning võib panna ettevõtte rahaliselt ja konkurentsi mõttes kehva olukorda.

Praegu kehtiva seaduse ning kavandatava seaduse puhul on tehtud erandid lühiajalise töötamise registreerimisele, pikaajalisele D-viisale ning elamisloale iduettevõtte töötajatele. Erandeid kasvuettevõtetele laiendatud pole. Soovime tähelepanu pöörata sellele, et kasvuettevõtted on väga eduka arenguga endised iduettevõtted, kelle käibed on suured ning riiklik maksukoormus suur. Kasvuettevõtetele on seatud konkreetsed ja karmid nõuded ning nende nõuete jätkuvaks täitmiseks on vaja ettevõtetel püsivat kasvu. Olukorras kus ettevõtetel on tööjõudu puudu on raske ettevõtetel jätkata kasvu ning arengut. **Seetõttu palume uuesti üle vaadata seaduses olevad erandid ning anda erandid ka kasvuettevõtetele**, kelle panus riigi arengusse läbi maksuraha ning kaudselt läbi töötajate riikliku teenusetarbimise on märkimisväärne.

Teiseks muudab D-viisa nõue tööandjate vahetamise protsessi Eestis. Praeguse seaduse puhul on võimalik lühiajaline töötamine PPA-s registreerida, kui töösuhe endise tööandjaga on lõppenud ja uue

tööandjaga seotud elamisluba ei ole veel välja antud. Elamisluba ei tühistata selleks perioodiks ning see annab elamisõiguse, kuid mitte töötamisõigust. Seetõttu praeguses praktikas on vajalik lühiajalise töötamise registreerimine. Uue seaduse puhul on lühiajalise töötamise registreerimiseks vajalik D-viisa, mida nendel inimestel ei ole, ega ole võimalik ka taotleda kehtiva elamisloa olemasolu tõttu. Seetõttu võib töövahetuse protsess võtta aega ca 3 kuud ettevalmistusest kuniks elamisloa otsus välja antakse. Praegu on see protsess kuni 15 tööpäeva + ettevalmistusaeg andmete kogumiseks. Kuna Eestis on tööandjale etteteatamisaeg 30 päeva, siis selle perioodi jooksul jõuab ka paberimajanduse korda ajada. Tulevikus peavad aga töötajad oma tööandjat informeerima 2-3 kuud ette enne töölt lahkumist, mida ei pruugi ka kõik ettevõtjad aktsepteerida. Seega on risk, et töötajad jäävad lühiajaliselt sissetulekust ilma, kui endine tööandja ei suhtu hästi uue tööandja juurde liikumisest ja alustatud elamisloavahetusprotsessist. Kavandatavad täiendused elamisloa püsivalt Eestisse elama asumiseks nõuetes on mõistetavad, sest on raske hinnangut anda, kes on Eesti ellu sisse elanud ja mitte. Praegu on väga palju otsustusõigust jäetud menetleva ametniku õlule, kes peab otsustama, kas taotleja on Eesti ellu piisavalt hästi integreerunud või mitte.

Inimeste pikaajaliseks elama asumiseks A2 keelenõue tundub mõistlik, sest keeleoskus on tähtis uues riigis sisseelamisel. Antud muudatuse kitsaskohtadeks on aga keeleõppe kättesaadavuse puudulikkus. Hetkel on välismaalastel raske saada kohti riigi poolt korraldatud keelekursustele. Seetõttu näiteks Bolt on sunnitud korraldama keelekoolitusi oma töötajatele ise. Kui riik seob nõude elamisloaga, siis peaks võimaldama ka rohkem ja paindlikumaid õppimisvõimalusi. Tuleb arvesse võtta ka erinevaid erivajadusi ja probleeme, mis võivad keeleõpet raskendada (aktiivsus ja tähelepanuhäire, autismispektri häired, düsleksia, jne). Lisaks peaks keeleõpe olema piisavalt paindlik, et sobiks täiskohaga töötaja ajakavasse, sest lisaks tööle on enamus välismaalastel kohustused ka pere ees.

Kohustusliku kohanemisprogrammi sidumist elamisloaga võiks pidada mõistlikuks, kuid praeguses kontseptsioonis on selle reaalne kasu kursuse läbijale kaheldav. Tahame tähelepanu pöörata sellele, et kohanemisprogrammis on võimalik osaleda alles peale elamisloa kättesaamist. Praeguste protsesside kiirust hinnates võtab elamisloa saamine ca 4-6 kuud peale Eestisse saabumist. Selle ajaga on inimesed

omal jõul ja tööandja toel juba kohanemise suures osas läbi teinud. Olles ise kohanemisprogrammis osalenud vaatelejana, siis antud sisu on väga vajalik esimestel Eestis elamise nädalatel, kuid vähem praktiline 4-6 kuu pärast. Seega tuleks muuta reeglit, et kohanemisprogramm poleks seotud elamisloaga, vaid hoopis pikaajalise D-viisa ja Eestis töötamisega. See annaks võimaluse osaleda inimestel kohanemisprogrammis siis kui sellest ka reaalselt kasu on. Lisaks on raske hinnata, kas kohanemisprogrammi läbimine tõesti on ka seotud inimese hea ja eduka kohanemisega Eesti riigis. Seega elamisloa taotluse sidumine kohanemisprogrammi läbimisega ei pruugi anda adekvaatset ülevaadet reaalselt olukorrast. Siin on kindlasti ka vastutus tööandjal, kes peaks toetama oma töötajaid, et nad Eesti eluga toime tuleks. Vaid kohanemisprogrammi läbimine seda ei anna. Palju tähtsam on ligipääsetavus riiklikele teenustele, kooli- ja lasteaiakohtade kättesaadavus peredele, toetav ja aksepteeriv ühiskond ning seeläbi uude ühiskonda edukas sisseelamine. Kokkuvõtteks tahame välja tuua, et praegu planeeritavad muutused hakkavad piirama ettevõtete võimekust välismaalt vajaminevat tööjõudu värvata. Protsessid muutuvad pikemaks ning kulud mitmekordistuvad.	
---	--